

ปฏิฐาน

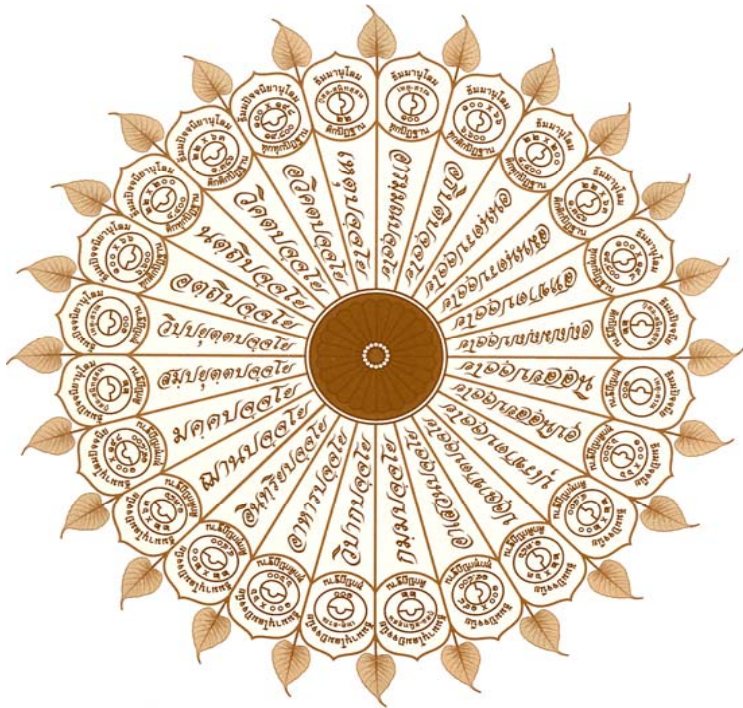
ปฏิฐาน เป็นหนึ่งใน ๗ คัมภีร์แห่งพระอภิธรรมปิฎก เป็นคัมภีร์ที่มีเนื้อหากว้างยาวที่สุด เป็นสัญลักษณ์แห่งพระสัพพัญญุตญาณ ผู้ใดเข้าใจหลักปฏิฐาน ผู้นั้นชื่อว่าเป็นผู้เข้าใจพระพุทธรูปอย่างแท้จริง

ชาวพุทธนิกายเถรวาทหลายประเทศ นิยมนำปฏิฐาน (บทอุทเทสและบทนิทเทส) มาสวดสาธยาย เพราะเชื่อมั่นว่า การสวดปฏิฐานจะนำมาซึ่งประโยชน์อันส่งผลอันเป็นสิริมงคลนานัปการ

- (๑) ช่วยให้สามารถป้องกันภัยอันตรายที่กำลังจะเผชิญ
- (๒) ช่วยขจัดปัดเป่าภัยอันตรายที่ตกมาถึงแล้วให้ดับหายไป
- (๓) ช่วยเกื้อหนุนชีวิตให้ประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในกิจการงานอาชีพสุจริตทุกอย่าง
- (๔) ช่วยขจัดปัดเป่าอุปสรรคเครื่องกีดขวางในอาชีพการงานต่างๆ
- (๕) เป็นเหตุปัจจัยให้บรรลุพระนิพพานได้โดยไม่ลำบากในภพชาติสุดท้าย

บุคคลใด ต้องการจะบูชาพระสัพพัญญุตญาณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุคคลนั้นควรขยันหมั่นสวดปฏิฐานเนื่องๆ หากสามารถทำได้ พลังกาย พลังญาณ พลังจิตก็จะปรากฏเกิดขึ้น และนอนเนื่องอยู่ในชั้นธันตานของบุคคลนั้น

บุคคลใด มีความขยันหมั่นนสการปัจจัย ๒๔ อย่างถูกต้องตามหลักปฏิฐานเนื่องๆ แล้ว บุคคลนั้น จะเป็นผู้มีปัญญาสัมมาทิฐิอันเป็นองค์มรรค รากฐานสำคัญยิ่งต่อการได้องค์อริยมรรคอื่นๆ ตามลำดับ

บทสวดมนต์

คัมภีร์มหาปฏิฐาน

☐ พระบาลีและคำแปล

อภิธมฺมปิฎก ฌมฺมานโลม
ติกฺกฏฺจฺจานปาลิต

.....

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สฺมมาสมฺพุทฺธสฺส

มาติกานิกฺเขปวาร

๑. ปจฺจยฺยุทฺเทส

เหตุปัจจัย	อารมฺมณปัจจัย	อธิปฺติปัจจัย
อนนฺตรปัจจัย	สมฺนนฺตรปัจจัย	สทฺชาตปัจจัย
อณฺยมณฺญปัจจัย	นิสฺสยปัจจัย	อุปนฺนิสฺสยปัจจัย
ปุเรชาตปัจจัย	ปจฺจชาตปัจจัย	อาเสวณปัจจัย
กมฺมปัจจัย	วิปากปัจจัย	อาหฺารปัจจัย
อิหฺนฺทริยปัจจัย	ฌานปัจจัย	มคฺคปัจจัย
สมฺปยุตฺตปัจจัย	วิปฺปยุตฺตปัจจัย	อตุตฺติปัจจัย
นตฺติปัจจัย	วิตตปัจจัย	อวิตตปัจจัยติ.

ปจฺจยฺยุทฺเทส นิกฺกฺขิต.

๑	เหตุปัจจัย	ธรรมที่ช่วยอุปการะโดยความ	เป็นเหตุ
๒	อารมฺมณปัจจัย	"	เป็นอารมณ
๓	อธิปฺติปัจจัย	"	เป็นอธิปติ
๔	อนนฺตรปัจจัย	"	ติดต่อกันไม่มีระหว่างคั่น
๕	สมฺนนฺตรปัจจัย	"	ติดต่อกันไม่มีระหว่างคั่นทีเดียว
๖	สทฺชาตปัจจัย	"	เกิดพร้อมกัน
๗	อณฺยมณฺญปัจจัย	"	แก่กันและกัน
๘	นิสฺสยปัจจัย	"	เป็นที่อาศัย
๙	อุปนฺนิสฺสยปัจจัย	"	เป็นที่อาศัยที่มีกำลังมาก
๑๐	ปุเรชาตปัจจัย	"	เกิดก่อน
๑๑	ปจฺจชาตปัจจัย	"	เกิดทีหลัง
๑๒	อาเสวณปัจจัย	"	เสฟบ่อยๆ
๑๓	กมฺมปัจจัย	"	ปรุงแต่งเพื่อให้กิจต่างๆ สำเร็จลง
๑๔	วิปากปัจจัย	"	เป็นวิปาก คือเข้าถึงความสูก และหมตกำลังลง
๑๕	อาหฺารปัจจัย	"	เป็นผู้นำ
๑๖	อิหฺนฺทริยปัจจัย	"	เป็นผู้ปกครอง
๑๗	ฌานปัจจัย	"	เป็นผู้เพ่งอารมณ
๑๘	มคฺคปัจจัย	"	เป็นหนทาง
๑๙	สมฺปยุตฺตปัจจัย	"	เป็นผู้ประกอบ
๒๐	วิปฺปยุตฺตปัจจัย	"	เป็นผู้ไม่ประกอบ
๒๑	อตุตฺติปัจจัย	"	เป็นผู้ยังมีอยู่
๒๒	นตฺติปัจจัย	"	เป็นผู้ไม่มี
๒๓	วิตตปัจจัย	"	เป็นผู้ปราศจากไป
๒๔	อวิตตปัจจัย	"	เป็นผู้ยังไม่ปราศจากไป

□ ปัจจัย ๒๔, ๔๗, ๕๐, ๕๒

ในปัจจัย ๒๔ นี้ เมื่อแบ่งออกโดยพิสดารแล้วได้จำนวน ๔๗, ๕๐, ๕๒ ปัจจัย ดังนี้	
ปัจจัยทุเทศ	
๑ เหตุปัจจัย (ส.๑/๑๕)	๔ อนนตรปัจจัย (น.๑/๖)
๒ อารมมณปัจจัย (อา.๑/๔)	๕ สมนนตรปัจจัย (น.๒/๖)
๓ อธิปตปัจจัย	๖ สหชาติปัจจัย (ส.๓/๑๕)
๓.๑ สหชาติอธิปตปัจจัย (ส.๒/๑๕)	
๓.๒ อารมมณอธิปตปัจจัย (อา.๒/๔)	
(๓.๓ วตถารมมณปุเรชาติอธิปตปัจจัย =ปจ.๕๐)	
๗ อนุสมมณปัจจัย (ส.๔/๑๕)	๑๐ ปุเรชาติปัจจัย
๘ นิสสัยปัจจัย	๑๐.๑ วตถุปุเรชาติปัจจัย (ฎ.๒/๖)
๘.๑ สหชาตินิสสัยปัจจัย (ส.๕/๑๕)	๑๐.๒ อารมมณปุเรชาติปัจจัย (อา.๔/๔)
๘.๒ วตถุปุเรชาตินิสสัยปัจจัย (ฎ.๑/๖)	(๑๐.๓ วตถารมมณปุเรชาติปัจจัย =ปจ.๕๐)
๘.๓ วตถารมมณปุเรชาตินิสสัยปัจจัย (อา.๓/๔)	๑๑ ปจชาติปัจจัย (ฉา.๑/๔)
๙ อุปนิสสัยปัจจัย	๑๒ อาเสวนปัจจัย (น.๔/๖)
๙.๑ อารมมณอุปนิสสัยปัจจัย (อา.๕/๔)	
๙.๒ อนนตรอุปนิสสัยปัจจัย (น.๓/๖)	
๙.๓ ปกตูปนิสสัยปัจจัย (ตุ.๑)	
๑๓ กम्मปัจจัย	๑๖ อินทริยปัจจัย
๑๓.๑ สหชาติกम्मปัจจัย (ส.๖/๑๕)	๑๖.๑ สหชาติอินทริยปัจจัย (ส.๙/๑๕)
๑๓.๒ นานกษณีกम्मปัจจัย (นา.๑)	๑๖.๒ ปุเรชาติอินทริยปัจจัย (ฎ.๓/๖)
(๑๓.๓ อนนตรกम्मปัจจัย =ปจ.๕๐)	๑๖.๓ รูปชีวิตินทริยปัจจัย (รูป.๑/๓)
๑๔ วิปากปัจจัย (ส.๗/๑๕)	๑๗ ฌานปัจจัย (ส.๑๐/๑๕)
๑๕ อาหารปัจจัย	๑๘ มคคปัจจัย (ส.๑๑/๑๕)
๑๕.๑ รูปอาหารปัจจัย (ทา.๑/๓)	
๑๕.๒ นามอาหารปัจจัย (ส.๔/๑๕)	

๑๙ สมุပ္ยตปัจจัย (ส.๑๒/๑๕)	๒๒ นตติปัจจัย (น.๕/๖)
๒๐ วิပ္ยตปัจจัย	๒๓ วิตปัจจัย (น.๖/๖)
๒๐.๑ สหชาติวิပ္ยตปัจจัย (ส.๑๓/๑๕)	
๒๐.๒ วตถุปุเรชาติวิပ္ยตปัจจัย (ฎ.๔/๖)	
๒๐.๓ วตถารมมณปุเรชาติวิပ္ยตปัจจัย (อา.๖/๔)	
๒๐.๔ ปจชาติวิပ္ยตปัจจัย (ฉา.๒/๔)	
๒๑ อตติปัจจัย	๒๔ อวิตปัจจัย
๒๑.๑ สหชาติอตติปัจจัย (ส.๑๔/๑๕)	๒๔.๑ สหชาติอวิตปัจจัย (ส.๑๕/๑๕)
๒๑.๒ วตถุปุเรชาติอตติปัจจัย (ฎ.๕/๖)	๒๔.๒ วตถุปุเรชาติอวิตปัจจัย (ฎ.๖/๖)
๒๑.๓ อารมมณปุเรชาติอตติปัจจัย (อา.๗/๔)	๒๔.๓ อารมมณปุเรชาติอวิตปัจจัย (อา.๘/๔)
(๒๑.๓ วตถารมมณปุเรชาติอตติปัจจัย =ปจ.๕๒)	(๒๔.๓ วตถารมมณปุเรชาติอวิตปัจจัย =ปจ.๕๒)
๒๑.๔ ปจชาติอตติปัจจัย (ฉา.๓/๔)	๒๔.๔ ปจชาติอวิตปัจจัย (ฉา.๔/๔)
๒๑.๕ อาหารอตติปัจจัย (ทา.๒/๓)	๒๔.๕ อาหารอวิตปัจจัย (ทา.๓/๓)
๒๑.๖ อินทริยอตติปัจจัย (รูป.๒/๓)	๒๔.๖ อินทริยอวิตปัจจัย (รูป.๓/๓)
ปัจจัยทุเทศ นิกฺขิต	

□ จำนวนนิตเทสในปัจจัย ๒๔		
๑.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๑ ข้อ	มี ๘ ปัจจัย	คือ เหตุ ฉา ปา ฌา มัค สัม นัตติ วิตปัจจัย
๒.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๒ ข้อ	มี ๓ ปัจจัย	คือ กัมม อาหาร วิပ္ยตปัจจัย
๓.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๓ ข้อ	มี ๒ ปัจจัย	คือ อัญญมัญญ อาเสวนปัจจัย
๔.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๕ ข้อ	มี ๑ ปัจจัย	คือ อธิปตปัจจัย
๕.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๖ ข้อ	มี ๑ ปัจจัย	คือ สหชาติปัจจัย
๖.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๗ ข้อ	มี ๑ ปัจจัย	คือ อินทริยปัจจัย
๗.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๘ ข้อ	มี ๑ ปัจจัย	คือ อารมมณปัจจัย
๘.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๑๑ ข้อ	มี ๑ ปัจจัย	คือ นิสสัยปัจจัย
๙.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๑๒ ข้อ	มี ๑ ปัจจัย	คือ อุปนิสสัยปัจจัย
๑๐.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๑๓ ข้อ	มี ๑ ปัจจัย	คือ ปุเรชาติปัจจัย
๑๑.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๑๗ ข้อ	มี ๒ ปัจจัย	คือ อตติ อวิตปัจจัย
๑๒.) ปัจจัยที่มีนิตเทส ๑๘ ข้อ	มี ๒ ปัจจัย	คือ อนนตร สมนนตรปัจจัย

๒. ปัจจัยนิทเทส

๑) เหตุปัจจัย : (ส.)

เหตุ เหตุสมฺปยุตตกาณํ ฌมฺมานํ ตัสสมุฏฺฐานานนฺจ รูปานํ เหตุปัจจัย

๒) อารมมณปัจจัย : มีนิทเทส ๘ ข้อ คือ (อภ.)

- ๑. ฐปายตนํ จกฺขุวิญญาณธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกาณนฺจ ฌมฺมานํ อารมมณปัจจัย
- ๒. สทฺททายตนํ โสตรวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๓. คนฺธายตนํ พฺยานวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๔. รสํายตนํ จิวฺหาวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๕. โสณฺฑพฺพายตนํ กายวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๖. ฐปายตนํ สทฺททายตนํ คนฺธายตนํ รสํายตนํ โสณฺฑพฺพายตนํ มโนธาคฺชยา
ตัสสมฺปยุตตกาณนฺจ ฌมฺมานํ อารมมณปัจจัย
- ๗. สทฺทเพ ฌมฺมา มโนวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๘. ยํ ยํ ฌมฺมํ อารพฺภํ เย เย ฌมฺมา อุปฺปชฺชัณฺติ จิตฺตเจตสีกา ฌมฺมา,
เต เต ฌมฺมา เตสํ เตสํ ฌมฺมานํ อารมมณปัจจัย

๓) อธิปัตติปัจจัย : มีนิทเทส ๕ ข้อ คือ (ส.๕ = ๑-๕ / อภ.๑ = ๖)

- ๑. ฌนฺทาทิปติ ฌนฺทสมฺปยุตตกาณํ ฌมฺมานํ ตัสสมุฏฺฐานานนฺจ รูปานํ อธิปัตติปัจจัย
- ๒. วิริยาธิปัตติ วิริยสมฺปยุตตกาณํ ฌมฺมานํ " " "
- ๓. จิตฺตาธิปัตติ จิตฺตสมฺปยุตตกาณํ ฌมฺมานํ ตัสสมุฏฺฐานานนฺจ รูปานํ อธิปัตติปัจจัย
- ๔. วิมฺลํสาธิปัตติ วิมฺลํสมฺปยุตตกาณํ ฌมฺมานํ " " "
- ๕. ยํ ยํ ฌมฺมํ ฌมฺมา ยํ ยํ ฌมฺมา อุปฺปชฺชัณฺติ จิตฺตเจตสีกา ฌมฺมา,
เต เต ฌมฺมา เตสํ เตสํ ฌมฺมานํ อธิปัตติปัจจัย

๔) อนนฺตรปัจจัย : มีนิทเทส ๑๘ ข้อ คือ (น.)

- ๑. จกฺขุวิญญาณธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนธาคฺชยา
ตัสสมฺปยุตตกาณนฺจ ฌมฺมานํ อนนฺตรปัจจัย
- ๒. มโนธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๓. โสตรวิญญาณธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนธาคฺชยา " " "
- ๔. มโนธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๕. พฺยานวิญญาณธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนธาคฺชยา " " "
- ๖. มโนธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๗. จิวฺหาวิญญาณธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนธาคฺชยา " " "
- ๘. มโนธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๙. กายวิญญาณธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนธาคฺชยา " " "
- ๑๐. มโนธาคฺชยา ตัสสมฺปยุตตกา จ ฌมฺมา มโนวิญญาณธาคฺชยา " " "
- ๑๑. ปุริมา ปุริมา กุสลํ ฌมฺมา ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ กุสลํ ฌมฺมานํ อนนฺตรปัจจัย
- ๑๒. " " " อพฺยากตํ ฌมฺมานํ " "
- ๑๓. ปุริมา ปุริมา อกุสลํ ฌมฺมา ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อกุสลํ ฌมฺมานํ " "
- ๑๔. " " " อพฺยากตํ ฌมฺมานํ " "
- ๑๕. ปุริมา ปุริมา อพฺยากตํ ฌมฺมา ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อพฺยากตํ ฌมฺมานํ " "
- ๑๖. " " " กุสลํ ฌมฺมานํ " "
- ๑๗. " " " อกุสลํ ฌมฺมานํ " "
- ๑๘. เยสํ เยสํ ฌมฺมานํ อนนฺตรํ เย เย ฌมฺมา อุปฺปชฺชัณฺติ จิตฺตเจตสีกา ฌมฺมา,
เต เต ฌมฺมา เตสํ เตสํ ฌมฺมานํ อนนฺตรปัจจัย

๕) สมนนตรปัจจัยติ : มีนิตเทส ๑๘ ข้อ คือ (น.)

๑. จกขุวิญญานธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนธาตฺยา			
	ตัมมปุชุตตกาณญจ ธมฺมานํ	สมนนตรปัจจัยเณน	ปัจจัย
๒. มโนธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๓. โสตฺวิญญานธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนธาตฺยา	"	"	"
๔. มโนธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๕. ฆานวิญญานธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนธาตฺยา	"	"	"
๖. มโนธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๗. จิวฺหาวิญญานธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนธาตฺยา	"	"	"
๘. มโนธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๙. กายวิญญานธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนธาตฺยา	"	"	"
๑๐. มโนธาตฺ ตัมมปุชุตตกา จ ธมฺมา มโนวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๑๑. ปุริมา ปุริมา กุสลํ ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ กุสลานํ ธมฺมานํ		สมนนตรปัจจัยเณน	ปัจจัย
๑๒. " " " อพฺยาगतานํ ธมฺมานํ	"	"	"
๑๓. ปุริมา ปุริมา อกุสลํ ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ	"	"	"
๑๔. " " " อพฺยาगतานํ ธมฺมานํ	"	"	"
๑๕. ปุริมา ปุริมา อพฺยากตา ธมฺมา ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อพฺยาगतานํ ธมฺมานํ	"	"	"
๑๖. " " " กุสลานํ ธมฺมานํ	"	"	"
๑๗. " " " อกุสลานํ ธมฺมานํ	"	"	"
๑๘. เยลฺลํ เยลฺลํ ธมฺมานํ สมนนตรํ	เย เย ธมฺมา อุปฺปชฺขันฺติ จิตฺตเจตฺตลีกา ธมฺมา,		
	เต เต ธมฺมา เตลฺลํ เตลฺลํ ธมฺมานํ	สมนนตรปัจจัยเณน	ปัจจัย

๖) สทษัตปัจจัยติ : มีนิตเทส ๖ ข้อ คือ (ส.)

๑. จตฺตาริ ฆนฺธา อรูปิโน อณฺณมณฺณ		สทษัตปัจจัยเณน	ปัจจัย
๒. จตฺตาริ มหาภูตา อณฺณมณฺณ	"	"	"
๓. โอบกฺกนฺตฺกฺขณฺเน นามรูปิ อณฺณมณฺณ	"	"	"
๔. จิตฺตเจตฺตลีกา ธมฺมา จิตฺตสํมฺภูจฺจานานํ รูปานํ	"	"	"
๕. มหาภูตา อุปาทารูปานํ	"	"	"
๖. รูปิโน ธมฺมา อรูปิโน ธมฺมานํ	กฺิณฺจ กฺาเล	สทษัตปัจจัยเณน	ปัจจัย,
	กฺิณฺจ กฺาเล น	"	"

๗) อณฺณมณฺณปัจจัยติ : มีนิตเทส ๓ ข้อ คือ (ส.)

๑. จตฺตาริ ฆนฺธา อรูปิโน		อณฺณมณฺณปัจจัยเณน	ปัจจัย
๒. จตฺตาริ มหาภูตา	"	"	"
๓. โอบกฺกนฺตฺกฺขณฺเน นามรูปิ	"	"	"

๘) นิสฺสยปัจจัยติ : มีนิตเทส ๑๑ ข้อ (ส. ๑-๕ / ฎ. ๖-๑๐. ๑๑ / ฎ. ๑๑)

๑. จตฺตาริ ฆนฺธา อรูปิโน อณฺณมณฺณ		นิสฺสยปัจจัยเณน	ปัจจัย
๒. จตฺตาริ มหาภูตา อณฺณมณฺณ	"	"	"
๓. โอบกฺกนฺตฺกฺขณฺเน นามรูปิ อณฺณมณฺณ	"	"	"
๔. จิตฺตเจตฺตลีกา ธมฺมา จิตฺตสํมฺภูจฺจานานํ รูปานํ	"	"	"
๕. มหาภูตา อุปาทารูปานํ	"	"	"
๖. จกฺกขายตฺนํ จกฺกขุวิญญานธาตฺยา	ตัมมปุชุตตกาณญจ ธมฺมานํ	นิสฺสยปัจจัยเณน	ปัจจัย
๗. โสตฺายตฺนํ โสตฺวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๘. ฆานายตฺนํ ฆานวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๙. จิวฺหาตฺนํ จิวฺหาวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๑๐. กายายตฺนํ กายวิญญานธาตฺยา	"	"	"
๑๑. ษํ รูปิ นิสฺสาย มโนธาตฺ จ มโนวิญญานธาตฺ จ วัตตฺนฺติ, ตํ รูปิ			
	มโนธาตฺยา จ มโนวิญญานธาตฺยา จ	ตัมมปุชุตตกาณญจ ธมฺมานํ	นิสฺสยปัจจัยเณน ปัจจัย

๙) อุปนิสัสยปัจจโยติ : มีนิตเทส ๑๒ ข้อ คือ (ฦ.๗ = ๑-๔ ๗-๙ / ฐ.๗ = ๑ ๓ ๔ ๖-๙ / ติ.๑-๑๒)

๑.	ปุริมา ปุริมา	กุสลตา ธมฺมา	ปจฺจิมานํ	ปจฺจิมานํ	กุสลานํ	ธมฺมานํ	อุปนิสัสยปัจจเยน	ปัจจโย
๒.	"	"	"	"	อกุสลานํ	ธมฺมานํ	เกสฺสญฺจิ	"
๓.	"	"	"	"	อพฺยาगतานํ	ธมฺมานํ	"	"
๔.	"	อกุสลตา ธมฺมา	"	"	อกุสลานํ	ธมฺมานํ	"	"
๕.	"	"	"	"	กุสลานํ	ธมฺมานํ	เกสฺสญฺจิ	"
๖.	"	"	"	"	อพฺยาगतานํ	ธมฺมานํ	"	"
๗.	"	อพฺยาเกตา ธมฺมา	"	"	อพฺยาगतานํ	ธมฺมานํ	"	"
๘.	"	"	"	"	กุสลานํ	ธมฺมานํ	"	"
๙.	"	"	"	"	อกุสลานํ	ธมฺมานํ	"	"
๑๐.	อตุโมขณํปี	อุปนิสัสยปัจจเยน	ปัจจโย					
๑๑.	ปุตฺตโลปี	"	"					
๑๒.	เสนาสนํปี	"	"					

๑๐) ปุเรชาตปัจจโยติ : มีนิตเทส ๑๓ ข้อ คือ (ฦ.๗ = ๑-๕ ๑๒-๑๓ / ฦ.๗ = ๖-๑๑ ๑๓)

๑.	จกฺขายตนํ	จกฺขุวิญญาณธฺตฺตฺยา	ตํสํปยุตฺตกาณญฺจ	ธมฺมานํ	ปุเรชาตปัจจเยน	ปัจจโย
๒.	โสไตยตนํ	โสไตวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๓.	ฆานายตนํ	ฆานวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๔.	จิวฺหายตนํ	จิวฺหาวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๕.	กายายตนํ	กายวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๖.	รูปรายตนํ	จกฺขุวิญญาณธฺตฺตฺยา	ตํสํปยุตฺตกาณญฺจ	ธมฺมานํ	ปุเรชาตปัจจเยน	ปัจจโย
๗.	สทฺทายตนํ	โสไตวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๘.	คฺนธายตนํ	ฆานวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๙.	รสายตนํ	จิวฺหาวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๑๐.	โณฏฺจพฺพายตนํ	กายวิญญาณธฺตฺตฺยา	"	"	"	"
๑๑.	รูปรายตนํ	สทฺทายตนํ	คฺนธายตนํ	รสายตนํ	โณฏฺจพฺพายตนํ	มโนธฺตฺตฺยา
			ตํสํปยุตฺตกาณญฺจ	ธมฺมานํ	ปุเรชาตปัจจเยน	ปัจจโย

๑๒.	ยํ รูปํ	นิสฺสํสา ย มโนธฺตฺตฺยา	จ มโนวิญญาณธฺตฺตฺยา	จ วัตตฺตฺนฺติ,	ตํ รูปํ	
	มโนธฺตฺตฺยา	ตํสํปยุตฺตกาณญฺจ	ธมฺมานํ		ปุเรชาตปัจจเยน	ปัจจโย
๑๓.	มโนวิญญาณธฺตฺตฺยา	ตํสํปยุตฺตกาณญฺจ	ธมฺมานํ	กิญฺจิก กาลเ	ปุเรชาตปัจจเยน	ปัจจโย,
				กิญฺจิก กาลเ น	"	"

๑๑) ปจฺจชาตปัจจโยติ : (ฉ.)

ปจฺจชาตฺตา จิตฺตเจตฺติกา ธมฺมา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส ปจฺจชาตปัจจเยน ปจฺจโย

๑๒) อาเสวนปัจจโยติ : มีนิตเทส ๓ ข้อ คือ (น.)

๑.	ปุริมา ปุริมา	กุสลตา ธมฺมา	ปจฺจิมานํ	ปจฺจิมานํ	กุสลานํ	ธมฺมานํ	อาเสวนปัจจเยน	ปัจจโย
๒.	"	อกุสลตา ธมฺมา	"	"	อกุสลานํ	ธมฺมานํ	"	"
๓.	"	กิริยาพฺยาเกตา ธมฺมา	"	"	กิริยาพฺยาगतานํ	ธมฺมานํ	"	"

๑๓) กมฺมปัจจโยติ : มีนิตเทส ๒ ข้อ คือ (ส. = ๒ / น. = ๑)

๑.	กุสลากุสลํ	กมฺมํ	วิปากานํ	ขณฺธาณํ	กฏฺตฺตา	จ รูปานํ	กมฺมปัจจเยน	ปัจจโย
๒.	เจตนา	สํปยุตฺตกาณญฺจ	ธมฺมานํ	ตํสํมฺภูจฺจานานญฺจ	รูปานํ		"	"

๑๔) วิปากปัจจโยติ : (ส.)

วิปากา จตฺตารโ ขนฺธา อรูปิโน อณฺณมณฺณํ วิปากปัจจเยน ปจฺจโย

๑๕) อาหารปัจจโยติ : มีนิตเทส ๒ ข้อ คือ (ส. = ๒ / ท. = ๑)

๑.	กพฺพีการโ	อาหารโ	อิมสฺส	กายสฺส		อาหารปัจจเยน	ปัจจโย
๒.	อรูปีโน	อาหารา	สํปยุตฺตกาณญฺจ	ธมฺมานํ	ตํสํมฺภูจฺจานานญฺจ	รูปานํ	"

๑๖) อินทริยปัจจัยโยติ : มีนิตเทส ๗ ข้อ คือ (ส.๑ = ๗ / ฎ.๕ = ๑-๕ / ฐป.๑ = ๖)

๑. จกขุทริย	จกขุวิญญาณธาตุยา	ตั้งสมุပ္ยุดตกานญจ	ธมฺมานํ	อินทริยปัจจัยเณ	ปัจจัยโย
๒. โสฺตินทริย	โสฺตวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๓. ฆานินทริย	ฆานวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๔. จิวฺทินทริย	จิวฺทวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๕. กายินทริย	กายวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๖. รูปจิวฺตินทริย	กฏุตตา รูปานํ			อินทริยปัจจัยเณ	ปัจจัยโย
๗. อรูปิน	อินทริยา	สมุပ္ยุดตกานํ	ธมฺมานํ	ตั้งสมุฏฺจจานานญจ	รูปานํ

๑๗) ฌานปัจจัยโยติ : (ส.)

ฌานจตานิ ฌานสมุပ္ยุดตกานํ ธมฺมานํ ตั้งสมุฏฺจจานานญจ รูปานํ ฌานปัจจัยเณ ปัจจัยโย

๑๘) มคฺคปัจจัยโยติ : (ส.)

มคฺคจตานิ มคฺคสมุပ္ยุดตกานํ ธมฺมานํ ตั้งสมุฏฺจจานานญจ รูปานํ มคฺคปัจจัยเณ ปัจจัยโย

๑๙) สมุပ္ยุดตกปัจจัยโยติ : (ส.)

จตตารุ ฆนฺธา อรูปิน อญฺณมญฺณํ สมุပ္ยุดตกปัจจัยเณ ปัจจัยโย

๒๐) วิบุยฺยปัจจัยโยติ : มีนิตเทส ๒ ข้อ คือ (ส.๒ / ฎ.๑ = ๑ / ฌ.๑ = ๑ / ฌ.๑ = ๒)

๑. รูปิน	ธมฺมา	อรูปิน	ธมฺมานํ	วิบุยฺยปัจจัยเณ	ปัจจัยโย
๒. อรูปิน	ธมฺมา	รูปิน	ธมฺมานํ	"	"

๒๑) อตฺถิปัจจัยโยติ : มีนิตเทส ๑๗ ข้อ คือ (ส.๕ = ๑-๕ / ฎ.๖ = ๖-๑๐ ๑๗ / ฐป.๗ = ๑๑-๑๖ ๑๗)

๑. จตตารุ ฆนฺธา	อรูปิน	อญฺณมญฺณํ		อตฺถิปัจจัยเณ	ปัจจัยโย
๒. จตตารุ	มหาภูตา	อญฺณมญฺณํ		"	"
๓. โยกนฺตฺกฺขณ	นามรูป	อญฺณมญฺณํ		"	"
๔. จิตฺตเจตสิกา	ธมฺมา	จิตฺตสมุฏฺจจานานํ	รูปานํ	"	"
๕. มหาภูตา	อุปาหารูปานํ			"	"
๖. จกขายตนํ	จกขุวิญญาณธาตุยา	ตั้งสมุပ္ยุดตกานญจ	ธมฺมานํ	อตฺถิปัจจัยเณ	ปัจจัยโย
๗. โสฺตายตนํ	โสฺตวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๘. ฆานายตนํ	ฆานวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๙. จิวฺทายตนํ	จิวฺทวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๑๐. กายายตนํ	กายวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๑๑. รูปายตนํ	จกขุวิญญาณธาตุยา	ตั้งสมุပ္ยุดตกานญจ	ธมฺมานํ	อตฺถิปัจจัยเณ	ปัจจัยโย
๑๒. สทฺทายตนํ	โสฺตวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๑๓. คนฺธายตนํ	ฆานวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๑๔. รสํายตนํ	จิวฺทวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๑๕. โผฏฺจพฺพายตนํ	กายวิญญาณธาตุยา	"	"	"	"
๑๖. รูปายตนํ	สทฺทายตนํ	คนฺธายตนํ	รสํายตนํ	โผฏฺจพฺพายตนํ	มโนธาตุยา

ตั้งสมุပ္ยุดตกานญจ ธมฺมานํ อตฺถิปัจจัยเณ ปัจจัยโย

๑๗. ยํ รูปํ นิสํสําย มโนธาตุ จ มโนวิญญาณธาตุ จ วตฺตุนฺติ, ตั้ง รูปํ มโนธาตุยา จ มโนวิญญาณธาตุยา จ ตั้งสมุပ္ยุดตกานญจ ธมฺมานํ อตฺถิปัจจัยเณ ปัจจัยโย

๒๒) นตฺถิปัจจัยโยติ : (น.)

สมฺนนฺตรนิริทฺธา จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา ปฏฺฐุปฺปนฺนํ จิตฺตเจตสิกาณํ ธมฺมานํ นตฺถิปัจจัยเณ ปัจจัยโย

๒๓) วิคตปัจจัยโยติ : (น.)

สมฺนนฺตรวิทฺตา จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา ปฏฺฐุปฺปนฺนํ จิตฺตเจตสิกาณํ ธมฺมานํ วิคตปัจจัยเณ ปัจจัยโย

□ ปัตติทานคาถา

๒๔) อวิคตปัจจโยติ : มีนิตเทส ๑๗ ข้อ คือ (ส.๕ = ๑-๕ / ฏ.๖ = ๖-๑๐ ๑๗ / อป.๗ = ๑๑-๑๖ ๑๗)

๑. จตตารโ ขนธา อรูปิน อณวมณณ	อวิคตปัจจเยน	ปัจจโย
๒. จตตารโ มหาภูตา อณวมณณ	"	"
๓. โอกกนตักขณ นามรูป อณวมณณ	"	"
๔. จิตตเจตสิกก ธมฺมา จิตตสมฺมูจฺจานานํ รูปานํ	"	"
๕. มหาภูตา อูปาทารูปานํ	"	"
๖. จกฺขายตนํ จกฺขวิญญาณธาคฺชยา	ตํสมฺปยุตฺตกานณฺจ ธมฺมานํ	อวิคตปัจจเยน
๗. โสฺตยตนํ โสฺตวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๘. ฆานายตนํ ฆานวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๙. จิวฺหายตนํ จิวฺหาวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๑๐. กายายตนํ กายวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๑๑. รูปายตนํ จกฺขวิญญาณธาคฺชยา	ตํสมฺปยุตฺตกานณฺจ ธมฺมานํ	อวิคตปัจจเยน
๑๒. สทฺทายตนํ โสฺตวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๑๓. คนฺธายตนํ ฆานวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๑๔. รสํายตนํ จิวฺหาวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๑๕. โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญญาณธาคฺชยา	"	"
๑๖. รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสํายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ มโนธาคฺชยา	ตํสมฺปยุตฺตกานณฺจ ธมฺมานํ	อวิคตปัจจเยน
๑๗. ยํ รูปํ นิสฺสายํ มโนธาคฺช จ มโนวิญญาณธาคฺช จ วตฺตุนฺติ, ตํ รูปํ มโนธาคฺชยา จ มโนวิญญาณธาคฺชยา จ	ตํสมฺปยุตฺตกานณฺจ ธมฺมานํ	อวิคตปัจจเยน

ปัจจยนิทเทโส นิฏฺฐิตो

๑. **ปุณณสฺสีทานิ กตสฺส** **ยานณฺณานิ กทานิ เม**
เตสญฺจ ภาคินโ ทฺหนตุ **สฺตตานนฺตปฺปมาณกา**
 ขอสัตว์โลกทั้งหลายหาประมาณมิได้ จงเป็นผู้ได้รับส่วนแห่งบุญ
 ที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วในบัดนี้ และส่วนแห่งบุญอื่นๆ
๒. **เย ปิยา คุณฺวุนฺตา จ** **มยฺหํ มาตาปิตาทโย**
ทิกฺกฺษา เม จาปยทิกฺกฺษา วา **อณฺเณ มชฺฌตฺตเวรีโน**
 บุคคลเหล่านี้ใด มีมารดาบิดาเป็นต้น ผู้เป็นที่รัก และมีอุปการะคุณแก่ข้าพเจ้า
 และแม่เลี้ยงตัวเหล่าอื่น ทั้งที่เคยเห็นและไม่เคยเห็นที่เป็นกลางๆ และที่จองเวรกันอยู่
๓. **สฺตตา ติกฺกฺษนฺติ โลกสฺมิ** **เย ภูมฺมา จตุโยนิกา**
ปณฺเจกจตุไวการา **สํสรฺนฺตา ภาวาวเว**
 สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในโลก ที่มีภูมิกำเนิดทั้ง ๔ ที่มีชั้น ๕ ชั้น ๔
 หรือชั้นใดเดียว ท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่
๔. **ณฺดาตา เย ปตฺติทานํ เม** **อนฺโมทนฺตุ เต สยํ**
เย จิมํ นปฺปชานฺนฺติ **เทวา เตสํ นิเวทฺยํ**
 ขอสัตว์โลกผู้รับทราบแล้วส่วนบุญส่วนกุศลของข้าพเจ้าแล้ว จงอนุโมทนาสาธุการ
 และขออัญเชิญเทวดาได้โปรดแจ้งข่าวการแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลแก่สัตว์โลก
 ผู้ยังมีได้รับรู้ด้วยเถิด
๕. **มยา ทินฺนํ ปุณฺณานํ** **อนฺโมทนฺเตตฺตนา**
สพฺเพ สฺตตา สทา ทฺหนตุ **อเวรา สฺขชีวิน**
เจมปฺปทณฺจ ปปฺโปนฺตุ **เตสํสา สิจฺฉนฺตํ สฺมา**
 ด้วยการอนุโมทนาสาธุการในส่วนบุญส่วนกุศลที่ข้าพเจ้าได้อุทิศแล้วนี้
 ขอสัตว์โลกทั้งปวงจงเป็นผู้ปราศจากเวร มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตลอดทิวารตรีกาล
 ขอให้บรรลุดแดนเกษม และขอความปรารถนาที่ติงามของสัตว์โลกเหล่านั้น
 จงสำเร็จผลโดยทั่วหน้ากัน เทอญ

☐ ปัจจัยนิทเทส - พระบาลีคำแปล และองค์ธรรม

๑. เหตุปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๑ ข้อ คือ (ส.)

ส. ๑. เหตุ / เหตุสมปยุตตกานํ ธมฺมานํ ตํสมฺภูฏาณานนฺจ รูปานํ / เหตุปจฺจเยน / ปจฺจโย เหตุ ๖ สเหตุกจิต ๗๑ เจตสิก ๕๒ ที่ประกอบกับเหตุ ๖ เหล่านั้น (เว้น โม.เจ. ที่ในโม.๒) และ สเหตุกจิตตชฺรูป สเหตุกปฏิสนธิกัมมชฺรูป ที่มีเหตุ ๖ และสเหตุกจิตตูปาทเป็นสมฺภูฏาณ	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจเหตุปัจจัย	เหตุ ๖ → สเหตุกจิต ๗๑ เจ.๕๒ (เว้น โม.เจ.ที่ในโม.๒) และสเหตุกจิตตชฺรูป สเหตุกปฏิสนธิกัมมชฺรูป
---	---	--

๒. อารัมมณปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๘ ข้อ คือ (อา.)

อา. ๑. รูปายตนํ / จกฺขุวิญญาณชาตฺยา ตํสมฺปยุตตกานนฺจ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย รูปารมณฺที่ เป็นปัจจุบัณ จกฺขุวิญญาณชาตฺย และสัพฺพจิตตสํชาตฺรณเจตสิก ๗ ดวงที่ประกอบกับจกฺขุวิญญาณชาตฺย	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	รูปารมณฺ ที่ เป็นปัจจุบัณ → จกฺขุวิญญาณจิต ๒ สัพฺพ.๗
อา. ๒. สทฺทายตนํ / โสฺตฺวิญญาณชาตฺยา ตํสมฺปยุตตกานนฺจ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย สทฺทารมณฺที่ เป็นปัจจุบัณ โสฺตฺวิญญาณชาตฺย และสัพฺพจิตตสํชาตฺรณเจตสิก ๗ ดวงที่ประกอบกับโสฺตฺวิญญาณชาตฺย	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	สทฺทารมณฺ ที่ เป็นปัจจุบัณ → โสฺตฺวิญญาณจิต ๒ สัพฺพ.๗
อา. ๓. คนฺธายตนํ / มานวิญญาณชาตฺยา ตํสมฺปยุตตกานนฺจ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย คนฺธารมณฺที่ เป็นปัจจุบัณ มานวิญญาณชาตฺย และสัพฺพจิตตสํชาตฺรณเจตสิก ๗ ดวงที่ประกอบกับมานวิญญาณชาตฺย	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	คนฺธารมณฺ ที่ เป็นปัจจุบัณ → มานวิญญาณจิต ๒ สัพฺพ.๗
อา. ๔. รสํายตนํ / จิวฺหาวิญญาณชาตฺยา ตํสมฺปยุตตกานนฺจ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย รสํารมณฺที่ เป็นปัจจุบัณ จิวฺหาวิญญาณชาตฺย และสัพฺพจิตตสํชาตฺรณเจตสิก ๗ ดวงที่ประกอบกับจิวฺหาวิญญาณชาตฺย	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	รสํารมณฺ ที่ เป็นปัจจุบัณ → จิวฺหาวิญญาณจิต ๒ สัพฺพ.๗
อา. ๕. โผฏฺฐพฺพายตนํ / กายวิญญาณชาตฺยา ตํสมฺปยุตตกานนฺจ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย โผฏฺฐพฺพารมณฺที่ เป็นปัจจุบัณ กายวิญญาณชาตฺย และสัพฺพจิตตสํชาตฺรณเจตสิก ๗ ดวงที่ประกอบกับกายวิญญาณชาตฺย	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	โผฏฺฐพฺพารมณฺ ที่ เป็นปัจจุบัณ → กายวิญญาณจิต ๒ สัพฺพ.๗
อา. ๖. รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสํายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ / มโนชาตฺยา ตํสมฺปยุตตกานนฺจ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย รูปารมณฺ สทฺทารมณฺ คนฺธารมณฺ รสํารมณฺ โผฏฺฐพฺพารมณฺ คือปัญจารมณฺที่ เป็นปัจจุบัณ มโนชาตฺย และอัญญสํมานเจตสิก ๑๐ ดวง ที่ประกอบกับมโนชาตฺย (เว้น วิริยะ ปิตี ฉันทะ)	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	รูปา. สทฺทา. คนฺธา. รสํ. โผฏฺ. คือปัญจารมณฺ ที่ เป็นปัจจุบัณ → มโนชาตฺย ๓ อัญญสํมานเจ. ๑๐
อา. ๗. สทฺเพ ธมฺมา / มโนวิญญาณชาตฺยา ตํสมฺปยุตตกานนฺจ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย อารมณฺ ๖ ที่ เป็นปัจจุบัณ อดีต อนาคต และนิพพาน บัญญัติ ที่ เป็นกาลวิมุต มโนวิญญาณชาตฺย และเจตสิก ๕๒ ดวงที่ประกอบกับมโนวิญญาณชาตฺย	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	อารมณฺ ๖ คือ ๘๙ ๕๒ รูป ๒๘ ที่ เป็นเตกาลิกะ และนิพ. บัญ. ที่ เป็นกาลวิมุต → มโนวิญญาณชาตฺย ๗๖ เจ.๕๒ (เว้น ทวิ.๑๐, มโนชาตฺย ๓)
อา. ๘. ยํ ยํ ธมฺมํ อารพฺภา เย เย ธมฺมา อุปฺปชฺขันติ จิตฺตเจตสิกภา ธมฺมา, เต เต ธมฺมา / เตสํ เตสํ ธมฺมานํ / อารมฺมณปจฺจเยน / ปจฺจโย ธรรมทั้งหลายใด ๆ คือ จิตและเจตสิก ย่อมเกิดขึ้นเพราะอาศัยอารมณฺใดอารมณฺหนึ่ง ในบรรดาอารมณฺ ๖ บรรดาอารมณฺ ๖ อันใดอันหนึ่งเหล่านั้น จิต เจตสิกทั้งหลายนั้น	เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอารัมมณปัจจัย	อารมณฺ ๖ คือ ๘๙ ๕๒ รูป ๒๘ ที่ เป็นเตกาลิกะ และนิพ. บัญ. ที่ เป็นกาลวิมุต → จิต ๘๙ เจ.๕๒

๓. อธิปัตติปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๕ ข้อ คือ (ส.๔ = ๑-๔ / อภ.๑ = ๕)

ส.	<p>๑. ฉนทาทิปติ / ฉนทสมุပ္ปัตตกาณั ธมฺมานัน ตัสมฺภูจฺจานานญจ รูปานัน / อธิปัตติปัจจัยเณน / ปัจจโย ฉนทาทิปติ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ฉนทเจ. ที่ในสาธิปติชวณะ ๕๒ → สาธิปติชวณะ ๕๒ เจ.๕๐ และสาธิปติจิตตชรูป ที่มีสาธิปติชวณจิตตูปบาท พร้อมด้วยฉนทาทิปติ เป็นสมุฏฐาน ด้วยอำนาจสหชาติาธิปัตติปัจจัย และสาธิปติจิตตชรูป (เวณ โมท.๒ ทสิ.๑, ฉนทเจ. วิจิ.เจ.)</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ฉนทเจ. ที่ในสาธิปติชวณะ ๕๒ → สาธิปติชวณะ ๕๒ เจ.๕๐ และสาธิปติจิตตชรูป (เวณ โมท.๒ ทสิ.๑, ฉนทเจ. วิจิ.เจ.)</p>
ส.	<p>๒. วิริยาธิปติ / วิริยสมุပ္ปัตตกาณั ธมฺมานัน ตัสมฺภูจฺจานานญจ รูปานัน / อธิปัตติปัจจัยเณน / ปัจจโย วิริยาธิปติ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ วิริยเจ. ที่ในสาธิปติชวณะ ๕๒ → สาธิปติชวณะ ๕๒ เจ.๕๐ และสาธิปติจิตตชรูป ที่มีสาธิปติชวณจิตตูปบาท พร้อมด้วยวิริยาธิปติ เป็นสมุฏฐาน ด้วยอำนาจสหชาติาธิปัตติปัจจัย และสาธิปติจิตตชรูป (เวณ โมท.๒ ทสิ.๑, วิริยเจ. วิจิ.เจ.)</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ วิริยเจ. ที่ในสาธิปติชวณะ ๕๒ → สาธิปติชวณะ ๕๒ เจ.๕๐ และสาธิปติจิตตชรูป (เวณ โมท.๒ ทสิ.๑, วิริยเจ. วิจิ.เจ.)</p>
ส.	<p>๓. จิตตาทิปติ / จิตตสมุပ္ปัตตกาณั ธมฺมานัน ตัสมฺภูจฺจานานญจ รูปานัน / อธิปัตติปัจจัยเณน / ปัจจโย จิตตาทิปติ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ สาธิปติชวณจิต ๕๒ → เจตสิก ๕๑ (เวณ วิจิ.เจ.) และสาธิปติจิตตชรูป ที่มีสาธิปติชวณจิตตูปบาท เป็นสมุฏฐาน ด้วยอำนาจสหชาติาธิปัตติปัจจัย และสาธิปติจิตตชรูป</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ สาธิปติชวณจิต ๕๒ → เจตสิก ๕๑ (เวณ วิจิ.เจ.) และสาธิปติจิตตชรูป</p>
ส.	<p>๔. วิม้งสาธิปติ / วิม้งสมุပ္ปัตตกาณั ธมฺมานัน ตัสมฺภูจฺจานานญจ รูปานัน / อธิปัตติปัจจัยเณน / ปัจจโย วิม้งสาธิปติ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ปัญญาเจ. ที่ในติเหตุกชวณะ ๓๔ → ติเหตุกชวณะ ๓๔ เจ.๓๗ (เวณ ปัญ.) และติเหตุกชวณจิตตชรูป ที่มีติเหตุกชวณจิตตูปบาท พร้อมด้วยวิม้งสาธิปติ เป็นสมุฏฐาน ด้วยอำนาจสหชาติาธิปัตติปัจจัย และติเหตุกชวณจิตตชรูป</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ปัญญาเจ. ที่ในติเหตุกชวณะ ๓๔ → ติเหตุกชวณะ ๓๔ เจ.๓๗ (เวณ ปัญ.) และติเหตุกชวณจิตตชรูป</p>
อภ.	<p>๕. ยํ ยํ ธมฺมํ คฺรุํ กฺตฺวา เย เย ธมฺมา อฺยุปฺชฺชนฺติ จิตฺตเจตฺตสิกา ธมฺมา, เต เต ธมฺมา / เตสํ เตสํ ธมฺมานัน / อธิปัตติปัจจัยเณน / ปัจจโย อารัมมณิกธรรมเหล่าใดๆ คือ จิต เจตสิกทั้งหลาย กระทำสิ่งใดๆ ให้เป็นอารมณ ด้วยความฝักใฝ่หนักแน่นแล้วเกิดขึ้น สิ่งทั้งหลายเหล่านั้น อารัมมณิกธรรม คือ จิต เจตสิก ทั้งหลายเหล่านั้น</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ อารมณ ๖ ที่นารักนำยินดี อิกฺกฺขณิปพัฒนรูป ๑๘ จิต ๘๔ (เวณ โท.๒ โม.๒ ทฺ.กฺาย.๑) เจ.๔๗ (เวณ โท.๔ วิจิ.๑) ที่เป็นเตกาลิกะ และนิพพาน ที่เป็นกาลวิมุต → จิต ๒๘ ดวง คือ โล.๘ ม.ภ.๘ ม.กิ.สิ.๔ โลก.๘ เจ.๔๕ (เวณ โท.๔ วิจิ.๑ อป.๒) หรือ อิกฺกฺขณิป.๑๘ จิต ๘๔ เจ.๔๗ ที่เป็นเตกาลิกะ และ นิพพาน ที่เป็นกาลวิมุต → โลก.๘ ม.ภ.๘ ม.กิ.สิ.๔ โลกุต.๘ เจ.๔๕ (เวณ โท.๔ วิจิ.๑ อป.๒)</p>

๔. อนันตรปัจจัยนิทเทส ๕. สมนันตรปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๑๘ ข้อ คือ (น.)

น	<p>๑. จกฺขุวิญญฺญาณธาตุ ตัสมฺပ္ปัตตกา จ ธมฺมา / มโนธาตุยา ตัสมฺပ္ปัตตกาณญจ ธมฺมานัน / อนนฺตรปัจจัยเณน (สมนนฺตรปัจจัยเณน) / ปัจจโย จักขุวิญญฺญาณธาตุก็ติ สัพพจิตตสํชาธารณเจ. ๗ ดวง ที่ประกอบกับ จักขุวิญญฺญาณธาตุก็ติ มโนธาตุ คือ สัมปฏิจจนจิต ๒ และอัญญุสฺมานเจตสิก ๑๐ ที่ประกอบกับสัมปฏิจจนจิต</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ จักขุวิญญฺญาณจิต ๒ สัพพ.๗ → มโนธาตุ คือ สัมปฏิจจนจิต ๒ อัญญุสฺมานเจ.๑๐</p>
น	<p>๒. มโนธาตุ ตัสมฺပ္ปัตตกา จ ธมฺมา / มโนวิญญฺญาณธาตุยา ตัสมฺပ္ปัตตกาณญจ ธมฺมานัน / อนนฺตรปัจจัยเณน (สมนนฺตรปัจจัยเณน) / ปัจจโย มโนธาตุ คือ สัมปฏิจจนจิต ๒ ก็ติ อัญญุสฺมานเจ. ๑๐ ดวง ที่ประกอบกับสัมปฏิจจนจิตก็ติ มโนวิญญฺญาณธาตุ คือ ลันติริณจิต ๓ อัญญุสฺมานเจตสิก ๑๑ ที่ประกอบกับลันติริณจิต ๓</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ มโนธาตุ คือ สัมปฏิจจนจิต ๒ อัญญุสฺมานเจ.๑๐ → มโนวิญญฺญาณธาตุ คือ ลันติริณจิต ๓ อัญญุสฺมานเจ.๑๑</p>

<p>นั ๑๓. ปุริมา ปุริมา อกุลสลา ธมฺมา ปจฺฉิมาณํ ปจฺฉิมาณํ อกุลสลาณํ ธมฺมาณํ / อนนฺตรปจฺเจเยน (สมนฺนตรปจฺเจเยน) / ปจฺจโย (อกุ-อกุ) อกุลศลชฺวณะ ๑๒ ที่เกิดก่อนง (เวณ ชฺวณะตวงสุตทําย) อกุลศลชฺวณะ ๑๒ ที่เกิดหลังง (เวณ ชฺวณะตวงที่ ๑)</p>	<p>เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอนันตร. / สมนันตรปัจจย อกุ.๑๒ ที่เกิดก่อนง (เวณ ชฺวณะตวงสุตทําย) → อกุลศลชฺวณะ ๑๒ ที่เกิดหลังง (เวณ ชฺวณะตวงที่ ๑)</p>
<p>นั ๑๔. ปุริมา ปุริมา อกุลสลา ธมฺมา ปจฺฉิมาณํ ปจฺฉิมาณํ อพฺยาगतานํ ธมฺมาณํ / อนนฺตรปจฺเจเยน (สมนฺนตรปจฺเจเยน) / ปจฺจโย (อกุ-อฬ) อกุลศลชฺวณะ ๑๒ ตวงสุตทํายที่เกิดก่อนง อพฺยาगतธรรม คือ สันตฺริณจิต ๓ มหาวิปากจิต ๔ มหํคตตวิปากจิต ๙ ที่เกิดหลังง</p>	<p>เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอนันตร. / สมนันตรปัจจย อกุลศลชฺวณะ ๑๒ ตวงสุตทําย ที่เกิดก่อนง → สันตฺ.๓ ม.วิ.๔ มหํคต.วิ.๙ ที่เกิดหลังง</p>
<p>นั ๑๕. ปุริมา ปุริมา อพฺยากตา ธมฺมา ปจฺฉิมาณํ ปจฺฉิมาณํ อพฺยาगतานํ ธมฺมาณํ / อนนฺตรปจฺเจเยน (สมนฺนตรปจฺเจเยน) / ปจฺจโย (อฬ-อฬ) อพฺยาगतธรรม คือ วิปากจิต ๓๖ กิริยาจิต ๒๐ ที่เกิดก่อนง (เวณ จุตฺติจิตของพระอรหันต์) อพฺยาगतธรรม คือ วิปากจิต ๓๖ กิริยาจิต ๒๐ ที่เกิดหลังง (พร้อมด้วยจุตฺติจิตของพระอรหันต์)</p>	<p>เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอนันตร. / สมนันตรปัจจย วิปากจิต ๓๖ กิริยาจิต ๒๐ ที่เกิดก่อนง (เวณ จุตฺติจิตของพระอรหันต์) → วิปากจิต ๓๖ กิริยาจิต ๒๐ ที่เกิดหลังง (พร้อมด้วยจุตฺติจิตของพระอรหันต์)</p>
<p>นั ๑๖. ปุริมา ปุริมา อพฺยากตา ธมฺมา ปจฺฉิมาณํ ปจฺฉิมาณํ กุสฺลาณํ ธมฺมาณํ / อนนฺตรปจฺเจเยน (สมนฺนตรปจฺเจเยน) / ปจฺจโย (อฬ-กุ) อพฺยาगतธรรม คือ โวฏฐัพพนจิต หรือมโนทวาราวชฺชนจิต ที่เกิดก่อนง มหากุศลชฺวณะตวงที่ ๑ ที่เกิดหลังง</p>	<p>เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอนันตร. / สมนันตรปัจจย โวฏฐัพพนจิต หรือมโนทวาราวชฺชนจิต ที่เกิดก่อนง → มหากุศลชฺวณะตวงที่ ๑ ที่เกิดหลังง</p>
<p>นั ๑๗. ปุริมา ปุริมา อพฺยากตา ธมฺมา ปจฺฉิมาณํ ปจฺฉิมาณํ อกุลสลาณํ ธมฺมาณํ / อนนฺตรปจฺเจเยน (สมนฺนตรปจฺเจเยน) / ปจฺจโย (อฬ-อกุ) อพฺยาगतธรรม คือ โวฏฐัพพนจิต หรือมโนทวาราวชฺชนจิต ที่เกิดก่อนง อกุลศลชฺวณะตวงที่ ๑ ที่เกิดหลังง</p>	<p>เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอนันตร. / สมนันตรปัจจย โวฏฐัพพนจิต หรือมโนทวาราวชฺชนจิต ที่เกิดก่อนง → อกุลศลชฺวณะตวงที่ ๑ ที่เกิดหลังง</p>
<p>นั ๑๘. เยสํ เยสํ ธมฺมาณํ อนนฺตรา (สมนฺนตรา) เย เย ธมฺมา อฺปปุชฺชนฺติ จิตฺเตตฺตสิกา ธมฺมา, เต เต ธมฺมา / เตสํ เตสํ ธมฺมาณํ / อนนฺตรปจฺเจเยน (สมนฺนตรปจฺเจเยน) / ปจฺจโย ธรรมทั้งหลาย คือ จิต เจตสิก (พร้อมด้วยจุตฺติจิตของพระอรหันต์) ที่เกิดหลังง ใดๆ ย่อมเกิดขึ้นติดต่อกัน ในลำดับแห่งนามขันธ์ทั้งหลายใดๆ (เวณ จุตฺติจิตของพระอรหันต์) นามขันธ์ทั้งหลาย (เวณ จุตฺติจิตของพระอรหันต์) นั้นง จิต เจตสิก (พร้อมด้วยจุตฺติจิตของพระอรหันต์) ที่เกิดหลังง นั้นง</p>	<p>เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจอนันตร. / สมนันตรปัจจย ๘๙ ๕๒ ที่เกิดก่อนง (เวณ จุตฺติจิตของพระอรหันต์) → ๘๙ ๕๒ ที่เกิดหลังง (พร้อมด้วยจุตฺติจิตของพระอรหันต์)</p>
<p>๖. สทฺชาตปัจจยนิทเทสํ มินิทเทสํ ๖ ข้อ คือ (ส.)</p>	
<p>ส. ๑. จตฺตารอ ชนฺธา อรูปโน / อดฺณมณฺณํ / สทฺชาตปจฺเจเยน / ปจฺจโย นามขันธ์ ๔ เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>ด้วยอำนาจสทฺชาตปัจจย ๘๙ ๕๒ ⇄ ๘๙ ๕๒</p>
<p>ส. ๒. จตฺตารอ มหาภูตา / อดฺณมณฺณํ / สทฺชาตปจฺเจเยน / ปจฺจโย มหาภูตรูป ๔ เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>ด้วยอำนาจสทฺชาตปัจจย มหาภูตรูป ๔ ⇄ มหาภูตรูป ๔</p>
<p>ส. ๓. โอกฺกนฺตฺกฺขณ นามรูป / อดฺณมณฺณํ / สทฺชาตปจฺเจเยน / ปจฺจโย นามขันธ์ ๔ และททยัตถุในขณะปฏิสนธิกาลในปญฺจโวการภูมิ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>เป็นปัจจยช่วยอุปการะ ด้วยอำนาจสทฺชาตปัจจย ๓.๑ ปญฺจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕ → ปฏิสนธิททยัตถุ ๓.๒ ปฏิสนธิททยัตถุ → ปญฺจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕</p>

<p>ล. ๔. จิตตเจตสิกกา ธมฺมา / จิตตสมฺภูจฺจานานํ รูปานํ / สทฺชาตปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>ธรรมทั้งหลาย คือ จิต ๗๕ เจ.๕๒ (เวณ ทวิ.๑๐ อรูป.วิ.๔ และจตุตฺติจิตฺของพระอรหันต์) รูปที่มีจิตเป็นสมฺภูจฺจฺฐาน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจสทฺชาตปจฺจโย</p>	<p>จิต ๗๕ เจ.๕๒ (เวณ ทวิ.๑๐ อรูป.วิ.๔ จุตฺติจิต.อร.) → จิตตชฺรูป และปฏิสนธิกัมมชฺรูป (๔.๑ ปฏิสนธิกาล ๑๕ ๓๕ → จิรฺ ปกั ๔.๒ ปวัตตฺกาล ๗๕ ๕๒ → จิรฺ ๒๓)</p>
<p>ล. ๕. มหาภูตฺตา / อุปาทารูปานํ / สทฺชาตปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>มหาภูตฺรูป อุปาทารูป</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจสทฺชาตปจฺจโย</p>	<p>มหาภูตฺรูป ๔ → อุปาทารูป ๒๔</p>
<p>ล. ๖. รูปิโน ธมฺมา อรูปิโน ธมฺมานํ / กิณฺณิ กาลเ / สทฺชาตปจฺเจเนน / ปจฺจโย / กิณฺณิ กาลเ / น สทฺชาตปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>ในขณะปฏิสนธิกาล ททฺยวัตตฺรูปทั้งหลาย ปัญญาโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ แต่ในปวัตตฺกาล ททฺยวัตตฺรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ นามขันธ์ ๔</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจสทฺชาตปจฺจโย ด้วยอำนาจสทฺชาตปจฺจโยไม่ได้</p>	<p>ปฏิสนธิททฺยวัตตฺ → ปัญฺจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕</p>
<p>๗. อัญญมัญญญปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๓ ข้อ คือ (ล.)</p>			
<p>ล. ๑. จตฺตารโ ขนฺธธา อรูปิโน / อณฺณมณฺณปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>นามขันธ์ ๔ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะ (อณฺณมณฺณ) ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>ด้วยอำนาจอัญญมัญญญปัจจัย</p>	<p>๘๙ ๕๒ ⇌ ๘๙ ๕๒</p>
<p>ล. ๒. จตฺตารโ มหาภูตฺตา / อณฺณมณฺณปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>มหาภูตฺรูป ๔ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะ (อณฺณมณฺณ) ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>ด้วยอำนาจอัญญมัญญญปัจจัย</p>	<p>มหาภูตฺรูป ๔ ⇌ มหาภูตฺรูป ๔</p>
<p>ล. ๓. โยกฺกนฺตฺกฺขณ นามรูป / อณฺณมณฺณปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>ในขณะปฏิสนธิกาล ปัญฺจโวการนามขันธ์ และททฺยวัตตฺรูป ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะ (อณฺณมณฺณ) ด้วยอำนาจอัญญมัญญญปัจจัย</p>	<p>๓.๑ ปัญฺจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕ → ปฏิสนธิททฺยวัตตฺ ๓.๒ ปฏิสนธิททฺยวัตตฺ → ปัญฺจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕</p>
<p>๘. นิสฺสยปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๑๑ ข้อ คือ (ล.๕ = ๑-๕ / ๖.๖ = ๖-๑๑ / ๓.๑ = ๑๑)</p>			
<p>ล. ๑. จตฺตารโ ขนฺธธา อรูปิโน / อณฺณมณฺณ / นิสฺสยปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>นามขันธ์ ๔ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>ด้วยอำนาจสทฺชาตนิสฺสยปัจจัย</p>	<p>๘๙ ๕๒ ⇌ ๘๙ ๕๒</p>
<p>ล. ๒. จตฺตารโ มหาภูตฺตา / อณฺณมณฺณ / นิสฺสยปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>มหาภูตฺรูป ๔ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>ด้วยอำนาจสทฺชาตนิสฺสยปัจจัย</p>	<p>มหาภูตฺรูป ๔ ⇌ มหาภูตฺรูป ๔</p>
<p>ล. ๓. โยกฺกนฺตฺกฺขณ นามรูป / อณฺณมณฺณ / นิสฺสยปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>นามขันธ์ ๔ และททฺยวัตตฺในขณะปฏิสนธิกาลในปัญญาโวการภูมิ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะ ด้วยอำนาจสทฺชาตนิสฺสยปัจจัย</p>	<p>๓.๑ ปัญฺจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕ → ปฏิสนธิททฺยวัตตฺ ๓.๒ ปฏิสนธิททฺยวัตตฺ → ปัญฺจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕</p>
<p>ล. ๔. จิตตเจตสิกกา ธมฺมา / จิตตสมฺภูจฺจานานํ รูปานํ / นิสฺสยปจฺเจเนน / ปจฺจโย</p>	<p>ธรรมทั้งหลาย คือ จิต ๗๕ เจ.๕๒ (เวณ ทวิ.๑๐ อรูป.วิ.๔ และจตุตฺติจิตฺของพระอรหันต์) รูปที่มีจิตเป็นสมฺภูจฺจฺฐาน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจสทฺชาตนิสฺสยปัจจัย</p>	<p>จิต ๗๕ เจ.๕๒ (เวณ ทวิ.๑๐ อรูป.วิ.๔ จุตฺติจิต.อร.) → จิตตชฺรูป และปฏิสนธิกัมมชฺรูป</p>

ส.	๕. มหาภูตา / อุปาหารูปานํ / นิสสัยปัจจนเณ / ปัจจโย	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจสหชาตินิสสัยปัจจย	มหาภูตรูป ๔ → อุปาหารูป ๒๔
ฎ.	๖. จกขายตนํ / จกขวิญญานธาดุชา ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / นิสสัยปัจจนเณ / ปัจจโย	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจวัตตปุเรชาตนิสสัยปัจจย	มัจฉิมายุกจกขุปสาธา หรือฐิติปัตตจกขุปสาธา ๔๙ → จกขวิญญานจิต ๒ สัพพ.๗
ฎ.	๗. โสตายตนํ / โสตวิญญานธาดุชา ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / นิสสัยปัจจนเณ / ปัจจโย	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจวัตตปุเรชาตนิสสัยปัจจย	มัจฉิมายุกโสตปสาธา หรือฐิติปัตตโสตปสาธา ๔๙ → โสตวิญญานจิต ๒ สัพพ.๗
ฎ.	๘. มานายตนํ / มานวิญญานธาดุชา ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / นิสสัยปัจจนเณ / ปัจจโย	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจวัตตปุเรชาตนิสสัยปัจจย	มัจฉิมายุกมานปสาธา หรือฐิติปัตตมานปสาธา ๔๙ → มานวิญญานจิต ๒ สัพพ.๗
ฎ.	๙. ชิวหายตนํ / ชิวหาวิญญานธาดุชา ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / นิสสัยปัจจนเณ / ปัจจโย	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจวัตตปุเรชาตนิสสัยปัจจย	มัจฉิมายุกชิวหาปสาธา หรือฐิติปัตตชิวหาปสาธา ๔๙ → ชิวหาวิญญานจิต ๒ สัพพ.๗
ฎ.	๑๐. กายายตนํ / กายวิญญานธาดุชา ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / นิสสัยปัจจนเณ / ปัจจโย	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจวัตตปุเรชาตนิสสัยปัจจย	มัจฉิมายุกกายปสาธา หรือฐิติปัตตกายปสาธา ๔๙ → กายวิญญานจิต ๒ สัพพ.๗
ฎ. /	๑๑. ยํ รูปํ นิสสัยมโนธาดุ จ มโนวิญญานธาดุ จ วตตุนติ, ตํ รูปํ /	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจวัตตปุเรชาตนิสสัย. และวตถารัมมณปุเรชาตนิสสัยปัจจย	๑๑.๑ ถ้าเป็นวัตตปุเรชาตนิสสัยปัจจย ทหัยวัตตรูป ที่เกิดพร้อมกันกับจิตดวงก่อนๆ มีปฏิสนธิจิต เป็นต้น หรือฐิติปัตตทหัยวัตตรูป ๔๙ → มโนธาดุ ๓ มโนวิญญานธาดุ ๗๒ (เวณ อรูปวิ.๔) เจ.๕๒ ๑๑.๒ ถ้าเป็นวตถารัมมณปุเรชาตนิสสัยปัจจย ปัจจุบันทหัยวัตต → มโนวิญญานธาดุ ๔๓ คือมโน ๑ กามชวันะ ๒๙ ตทา.๑๑ อภิ.๒ เจ.๔๔ (เวณ อิสสา มัจฉริยะะ กุกกุงจะ วิรตี อัปปมัญญา)
ฎ.	มโนธาดุชา จ มโนวิญญานธาดุชา จ ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / นิสสัยปัจจนเณ / ปัจจโย	เป็นปัจจย คือช่วยอุปการะแก่	
	มโนธาดุ ๓ และมโนวิญญานธาดุ ๗๒ เจ.๕๒ (เวณ อรูปวิ.๔) อาศัยทหัยวัตตฤๅเกิดขึ้น ทหัยวัตตุนั้น		
	มโนธาดุ ๓ และมโนวิญญานธาดุ ๗๒ เจ.๕๒ (เวณ อรูปวิ.๔) ที่ประกอบกับมโนธาดุ และมโนวิญญานธาดุ		

๙. อุปนิสสัยปัจฉยนิทเทส มีนิทเทส ๑๒ ข้อ คือ (ฌ.๗ = ๑-๓, ๔, ๗-๙ / ฐ.๗ = ๑, ๓, ๔, ๖, ๗-๙ / ตุ. ๑-๑๒)

ฌ.ฐ.ต. ๑. ปุริมา ปุริมา กุสลา ธมฺมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ กุสลานํ ธมฺมานํ / อุปนิสสัยปจฺจเยน / ปจฺจโย

(ก-ก)	นามขันธ์ คือกุศลจิตตูปบาท ๒๐ ที่เกิดก่อนง (เว้น อรม.)	เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่	๑.๑ อารัมมฌ. กุ.๒๐ (เว้น อรม.) ที่นำ ฝฝนนย ที่ กก. → ม.กุ.๘ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล.
	นามขันธ์ คือกุศลจิตตูปบาท ๒๑ ที่เกิดหลังง	ด้วยอำนาจอารัมมฌูปนิสสัย. อนันตรูปนิสสัย. และปกตูปนิสสัยปัจฉย	๑.๒ อนันตรู. โสภิกกุ.๑๗ ที่ กก. (เว้น ช.ท้าย) → กุ.๒๑ ที่ ลล. (เว้น ช.ดวงที่ ๑)
			๑.๓ ปกตฺ. กุ.๒๐ (เว้น อรม.) ที่เป็นพลวะมีกำลังมาก ที่ กก. → กุ.๒๑ ที่ ลล.

ฌ.อ.ต. ๒. ปุริมา ปุริมา กุสลา ธมฺมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ เกสณฺจ / อุปนิสสัยปจฺจเยน / ปจฺจโย

(ก-อก)	นามขันธ์ คือโสภิกกุศลจิตตูปบาท ๑๗ ที่เกิดก่อนง	เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่	๒.๑ อารัมมฌ. โสภิกกุ.๑๗ ที่นำ ฝฝนนย ที่ กก. → โสภ.๘ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล.
	นามขันธ์ คืออกุศลจิตตูปบาท ๑๒ ที่เกิดหลังง	ด้วยอำนาจอารัมมฌูปนิสสัย. และปกตูปนิสสัยปัจฉย	๒.๒ ปกตฺ. โสภิกกุ.๑๗ ที่เป็นพลวะมีกำลังมาก ที่ กก. → อกุ.๑๒ ที่ ลล.

ฌ.ฐ.ต. ๓. ปุริมา ปุริมา กุสลา ธมฺมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อพฺยาทตฺตานํ ธมฺมานํ / อุปนิสสัยปจฺจเยน / ปจฺจโย

(ก-อภ)	นามขันธ์ คือกุศลจิตตูปบาท ๒๑ ที่เกิดก่อนง	เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่	๓.๑ อารัมมฌ. อรม.จิตตฺ.และนิพ.ที่นำ ฝฝนนย ที่ กก. → ม.กิ.๘ ฌ.๘ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล.
	อพฺยาทตฺตานามขันธ์ คือวิบาก ๓๖ กิริยา ๒๐ จิตตูปบาท ที่เกิดหลังง	ด้วยอำนาจอารัมมฌูปนิสสัย. อนันตรูปนิสสัย. และปกตูปนิสสัยปัจฉย	๓.๒ อนันตรู. กุ.๒๑ ดวงสุดท้าย ที่ กก. → ลันตี.๓ ม.วิ.๘ มหัทค.วิ.๙ ฌ.๘ ที่ ลล.
			๓.๓ ปกตฺ. กุ.๒๑ ที่เป็นพลวะมีกำลังมาก ที่ กก. → วิ.๓๖ กิ.๒๐ ที่ ลล.

ฌ.ฐ.ต. ๔. ปุริมา ปุริมา อกุสลา ธมฺมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ / อุปนิสสัยปจฺจเยน / ปจฺจโย

(อก-อก)	นามขันธ์ คืออกุศลจิตตูปบาท ๑๒ ที่เกิดก่อนง	เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่	๔.๑ อารัมมฌ. โสภ.๘ ที่นำ ฝฝนนย ที่ กก. → โสภ.๘ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล.
	นามขันธ์ คืออกุศลจิตตูปบาท ๑๒ ที่เกิดหลังง	ด้วยอำนาจอารัมมฌูปนิสสัย. อนันตรูปนิสสัย. และปกตูปนิสสัยปัจฉย	๔.๒ อนันตรู. อกุ.๑๒ ที่ กก. (เว้น ช.ท้าย) → อกุ.๑๒ ที่ ลล. (เว้น ช.ดวงที่ ๑)
			๔.๓ ปกตฺ. อกุ.๑๒ ที่เป็นพลวะมีกำลังมาก ที่ กก. → อกุ.๑๒ ที่ ลล.

--.ต. ๕. ปุริมา ปุริมา อกุสลา ธมฺมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ กุสลานํ ธมฺมานํ เกสณฺจ / อุปนิสสัยปจฺจเยน / ปจฺจโย

(อก-ก)	นามขันธ์ คืออกุศลจิตตูปบาท ๑๒ ที่เกิดก่อนง	เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่	
	นามขันธ์ คือกุศลจิตตูปบาท ๒๑ ที่เกิดหลังง	ด้วยอำนาจปกตูปนิสสัยปัจฉย	๕.๑ ปกตฺ. อกุ.๑๒ ที่เป็นพลวะมีกำลังมาก ที่ กก. → กุ.๒๑ ที่ ลล.

-.ฐ.ต. ๖. ปุริมา ปุริมา อกุสลา ธมฺมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อพฺยาทตฺตานํ ธมฺมานํ / อุปนิสสัยปจฺจเยน / ปจฺจโย

(อก-อภ)	นามขันธ์ คืออกุศลจิตตูปบาท ๑๒ ที่เกิดก่อนง	เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่	
	อพฺยาทตฺตานามขันธ์ คือวิบาก ๓๖ กิริยา ๒๐ จิตตูปบาท ที่เกิดหลังง	ด้วยอำนาจอนันตรูปนิสสัย. และปกตูปนิสสัยปัจฉย	๖.๑ อนันตรู. อกุ.๑๒ ดวงสุดท้าย ที่ กก. → ลันตี.๓ ม.วิ.๘ มหัทค.วิ.๙ ที่ ลล.
			๖.๒ ปกตฺ. อกุ.๑๒ ที่เป็นพลวะมีกำลังมาก ที่ กก. → วิ.๓๖ กิ.๒๐ ที่ ลล.

ฌ.ฐ.ต. ๗. ปุริมา ปุริมา อพฺยาทตฺตา ธมฺมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อพฺยาทตฺตานํ ธมฺมานํ / อุปนิสสัยปจฺจเยน / ปจฺจโย

(อภ-อภ)	อพฺยาทตฺตานขันธ์ ๕ คือวิบาก ๓๖ กิริยา ๒๐ จิตตูปบาท รูป ๒๘ ที่เกิดก่อนง และนิพ. เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่		๗.๑ อารัมมฌ. อรม.จิตตฺ.และนิพ.ที่นำ ฝฝนนย ที่ กก. → ม.กิ.๘ ฌ.๘ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล.
	อพฺยาทตฺตานามขันธ์ คือวิบาก ๓๖ กิริยา ๒๐ จิตตูปบาท ที่เกิดหลังง	ด้วยอำนาจอารัมมฌูปนิสสัย. อนันตรูปนิสสัย. และปกตูปนิสสัยปัจฉย	๗.๒ อนันตรู. วิ.๓๖ กิ.๒๐ ที่ กก. (เว้น จฺติ.อร) → วิ.๓๖ กิ.๒๐ ที่ ลล. (พร้อมจฺติ.อร)
			๗.๓ ปกตฺ. วิ.๓๖ กิ.๒๐ รูป ๒๘ ที่เป็นพลวะมีกำลังมาก ที่ กก. → วิ.๓๖ กิ.๒๐ ที่ ลล.

<p>ฌ.ฐ.ต. ๘. ปุริมา ปุริมา อพยากตา ฌมมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ กุสลานํ ฌมมานํ / อุปนิสฺสยปจฺจเยน / ปจฺจโย (อภ-ก) อพยากตังคฺฉํ ๕ คือวิบาก ๓๕ จิตตูปบาท ภายในตน (เวณ อรณ.จิต) หรือ วิบาก ๓๖ จิตตูปบาท ที่เป็นของคนอื่น กิริยา ๒๐ จิตตูปบาท รูป ๒๘ ที่เกิดก่อนๆ และนิพพาน เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ นามขันธ์ คือกุศลจิตตูปบาท ๒๑ ที่เกิดหลังๆ ด้วยอำนาจอารัมมณูปนิสฺสย. อนันตรูปนิสฺสย. และปกตูปนิสฺสยปัจจัย</p>	<p>๘.๑ อารัมมณ. ผลจิตตูปบาทเบื้องต่ำ และนิพพาน ที่นำ ฝฝนนย ที่ กก. → ม.กุ.ล.๔ มรรค ๔ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล. ๘.๒ อนันตร. โวภูฏัพพนจิต หรือมโนทวาราวัจชนจิต ที่ กก. → ม.กุ.ชฺวณะตวงที่ ๑ ที่ ลล. ๘.๓ ปกต. วิ.๓๕ (เวณ อรณ.) ที่เป็นพลวงมีกำลังมาก ที่ กก. หรือ วิ.๓๖ กิ.๒๐ จิตตูปบาท รูป ๒๘ ที่ กก. → กุ.๒๑ ที่ ลล.</p>
<p>ฌ.ฐ.ต. ๙. ปุริมา ปุริมา อพยากตา ฌมมา / ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ อกุสลานํ ฌมมานํ / อุปนิสฺสยปจฺจเยน / ปจฺจโย (อภ-ก) อพยากตังคฺฉํ ๕ คือโลเกียวิ.๓๒ กิ.๒๐ จิตตูปบาท (เวณ วีรตี ๓) รูป ๒๘ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ นามขันธ์ คืออกุ.จิตต.๑๒ ที่เกิดหลังๆ ด้วยอำนาจอารัมมณูปนิสฺสย. อนันตรูปนิสฺสย. และปกตูปนิสฺสยปัจจัย</p>	<p>๙.๑ อารัมมณ. อธิฐนิป.๑๘ ที่นำรักรำนาอินตี และโลเกียวิ.๓๒ กิ.๒๐ จิตต.(เวณ ทุ.๑) ที่นำฝฝนนย ที่ กก. → โสภมุลจิตต.๘ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล. อธิฐนิป.๑๘ และโลเกียวิ.๓๒ กิ.๒๐ (เวณ ทุ.๑) ที่นำ ฝฝนนย ที่ กก. → โสภ.๘ เป็นผู้ ฝฝนนย ที่ ลล. ๙.๒ อนันตร. โวภูฏัพพนจิต หรือมโนทวาราวัจชนจิต ที่ กก. → อกุ.ชฺวณะตวงที่ ๑ ที่ ลล. ๙.๓ ปกต. โลเกียวิ.๓๒ กิ.๒๐(เวณ วีรตี๓) รูป๒๘ ที่เป็นพลวงมีกำลังมาก ที่กก. → อกุ.๑๒ ที่ลล.</p>
<p>--.ต. ๑๐. อุตฺโทษณํ ปี / อุปนิสฺสยปจฺจเยน / ปจฺจโย อุตฺ คือ เย็น ร้อน และโภชนาหารต่างๆ อันเป็นที่สบาย เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ กาย ใจ คือ รูปขันธ์ กุศล อกุศลนามขันธ์ ด้วยอำนาจปกตูปนิสฺสยปัจจัย</p>	<p>๑๐.๑ ปกต. อุตฺ และโภชนาหารต่างๆ → กาย ใจ คือ รูปขันธ์ กุศล อกุศลนามขันธ์</p>
<p>--.ต. ๑๑. บุคฺคโล ปี / อุปนิสฺสยปจฺจเยน / ปจฺจโย บุคฺคล คือ กัลยาณมิตร บาปมิตร บิดา มารดา บุตร ธิดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ลัทธิวิทริก และอันเดวาสิก เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ใจ คือ กุศล อกุศลนามขันธ์ ปกตูปนิสฺสยปัจจัยยุบัน โดยอภิธัมมณัย ด้วยอำนาจปกตูปนิสฺสยปัจจัย หรือ กาย ใจ ปกตูปนิสฺสยปัจจัยยุบัน โดยสุดตันตณัย</p>	<p>๑๑.๑ ปกต. บุคฺคล → (อภิธัมมณัย) ใจ คือ กุศล อกุศลนามขันธ์ → (สุดตันตณัย) กาย ใจ คือ รูปขันธ์ กุศล อกุศลนามขันธ์</p>
<p>--.ต. ๑๒. เสนาสนํ ปี / อุปนิสฺสยปจฺจเยน / ปจฺจโย เสนาสนะ คือ วัด บ้าน ที่นอน ที่นั่งกิติ, ป่า ภูเขา ต้นไม้ เครื่องนุ่งห่มกิติ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ใจ คือ กุศล อกุศลนามขันธ์ ปกตูปนิสฺสยปัจจัยยุบัน โดยอภิธัมมณัย ด้วยอำนาจปกตูปนิสฺสยปัจจัย หรือ กาย ใจ ปกตูปนิสฺสยปัจจัยยุบัน โดยสุดตันตณัย</p>	<p>๑๒.๑ ปกต. เสนาสนะ → (อภิธัมมณัย) ใจ คือ กุศล อกุศลนามขันธ์ → (สุดตันตณัย) กาย ใจ คือ รูปขันธ์ กุศล อกุศลนามขันธ์</p>

<p>อาป. ๑๐. ไผ่จุกพวยตน์ / กายวิญญาณธาตุยา ตัสมฺปยุตตกานณจ ธมฺมานํ / ปุเรชาตปจฺเจน / ปจฺจโย ไผ่จุกพวยตน์ที่เป็นปัจจุบัน เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ กายวิญญาณธาตุ และลัทธิ๗ ดวงที่ประกอบกับกายวิญญาณธาตุ ด้วยอำนาจอารัมมณปุเรชาตปัจจัย</p>	<p>ไผ่จุกพวยตน์ ที่เป็นปัจจุบัน → กายวิญญาณจิต ๒ ลัทธิ๗</p>
<p>อาป. ๑๑. รูปลายตน์ สททายตน์ คนธายตน์ รสายตน์ ไผ่จุกพวยตน์ / มโนธาตุยา ตัสมฺปยุตตกานณจ ธมฺมานํ / ปุเรชาตปจฺเจน / ปจฺจโย รูปรามณฺ ลัทธารมณฺ คันธารมณฺ รสารมณฺ ไผ่จุกพวยตน์ คือปัญจารมณฺที่เป็นปัจจุบัน เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ มโนธาตุ และอัญญุสฺมานเจตสิก ๑๐ ดวง ที่ประกอบกับมโนธาตุ (เวณฺ วิริยะ ปิติ ฉันทะ) ด้วยอำนาจอารัมมณปุเรชาตปัจจัย</p>	<p>รูปร. ลัทธา. คันธา. รสา. ไผ่จ. คือปัญจารมณฺ ที่เป็นปัจจุบัน → มโนธาตุ ๓ อัญญุสฺมานเจ. ๑๐</p>
<p>ณ. ๑๒. ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนธาตุ จ มโนวิญญาณธาตุ จ วุตตฺตฺนติ, ตํ รูปํ / มโนธาตุยา ตัสมฺปยุตตกานณจ ธมฺมานํ / ปุเรชาตปจฺเจน / ปจฺจโย มโนธาตุ ๓ และมโนวิญญาณธาตุ ๗๒ เจ.๕๒ (เวณฺ อรูปวิ.๔) อาศัยททยัตถุใดเกิดขึ้น ททยัตถุนั้น เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ มโนธาตุ ๓ อัญญุสฺมานเจตสิก ๑๐ ดวง ที่ประกอบกับมโนธาตุ ด้วยอำนาจวัตถุปุเรชาตปัจจัย</p>	<p>ททยัตถุรูป ที่เกิดพร้อมกันกับจิตดวงก่อนๆ มีปฏิสนธิจิต เป็นต้น หรือฐิติปัตตททยัตถุรูป ๔๙ → มโนธาตุ ๓ อัญญุสฺมานเจ. ๑๐</p>
<p>ณ. อาป. ๑๓. (ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนธาตุ จ มโนวิญญาณธาตุ จ วุตตฺตฺนติ, ตํ รูปํ) [ตา.] มโนวิญญาณธาตุยา ตัสมฺปยุตตกานณจ ธมฺมานํ / กิณฺจิก กาลเ / ปุเรชาตปจฺเจน / ปจฺจโย / กิณฺจิก กาลเ / น ปุเรชาตปจฺเจน ปจฺจโย ในปวัตติกาล ททยัตถุรูปนี้ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ มโนวิญญาณธาตุ ๗๒ เจ.๕๒ ที่ประกอบกับมโนวิญญาณธาตุ ด้วยอำนาจวัตถุปุเรชาต และอารัมมณปุเรชาตปัจจัย [หลักรัฐุตรใช้ วัตถุอารัมมณปุเรชาตปัจจัย]</p>	<p>๑๓.๑ ถ้าเป็นวัตถุปุเรชาตปัจจัย ททยัตถุรูป ที่เกิดพร้อมกันกับจิตดวงก่อนๆ มีปฏิสนธิจิต เป็นต้น หรือฐิติปัตตททยัตถุรูป ๔๙ → มโนวิญญาณธาตุ ๗๒ (เวณฺ อรูปวิ.๔) เจ.๕๒ [ใน ปฏิสนธิกาล ปวัตติกาลด้วยอำนาจวัตถุปุเรชาตปัจจัย]</p> <p>๑๓.๒ ถ้าเป็นอารัมมณปุเรชาตปัจจัย นิปสันนรูป ที่เป็นปัจจุบัน → มโนวิญญาณธาตุ ๔๓ เจ. ๕๐ (เวณฺ อป.๒)</p> <p>[๑๓.๒ ถ้าเป็นวัตถุอารัมมณปุเรชาตปัจจัย แสดงตามหนังสือหลักสูตร ปัจจุบันททยัตถุ → มโนวิญญาณธาตุ ๔๓ คือ มโน.๑ กามชวณ ๒๑ ตทา.๑๑ อภิ.๒ เจ.๔๔ (เวณฺ อีสสา มัจฉริยะ กุกุจจะ วิรตี อปฺปมัญญา)]</p> <p>สำหรับในปฏิสนธิกาลนั้น ททยัตถุรูปนี้ เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ปฏิสนธิวิญญาณจิต ๑๕ เจ.๓๕ ที่ประกอบกับปฏิสนธิวิญญาณ (เวณฺ อรูปปฏิสนธิวิญญาณ) ด้วยอำนาจวัตถุปุเรชาตปัจจัย ไม่ได้</p> <p>ปฏิสนธิททยัตถุ → ปัญจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕ [ใน ปฏิสนธิกาล ไม่ได้ ด้วยอำนาจวัตถุปุเรชาตปัจจัย]</p>

๑๑. ปัจฉาชาติปัจฉยนิทเทส มีนิทเทส ๑ ข้อ คือ (ฉา.)

ฉา. ๑. **ปัจฉาชาติตา จิตตเจตสิก** ธมฺมา / **ปุเรชาติสฺส อิมสฺส กายสฺส** / **ปัจฉาชาติปัจฉเยน** / **ปัจฉโย**

นามขันธ์ ๔ ในปัญจโวการภูมิ คือ จิต ๘๕ เจ.๕๒ (วัน อรูปวิ.๔) ที่เกิดขึ้นภายหลัง เป็นปัจฉัย คือช่วยอุปการะแก่
 เอกชกกาย ทวิชกกาย ติชกกาย จตฺชกกาย หรืออิกนัยหนึ่ง ได้แก่
 เอกสมฺภูฏานิกรูป ทวิสมฺภูฏานิกรูป ติสสมฺภูฏานิกรูป และจตฺสมฺภูฏานิกรูป ที่เกิดขึ้นก่อน ด้วยอำนาจปัจฉาชาติปัจฉัย

จิต ๘๕ เจ.๕๒ (วัน อรูปวิ.๔) ที่เกิดขึ้นภายหลัง
 → เอกชกกาย ทวิชกกาย ติชกกาย จตฺชกกาย หรืออิกนัยหนึ่ง เอกสมฺภูฏานิกรูป
 ทวิสมฺภูฏานิกรูป ติสสมฺภูฏานิกรูป และจตฺสมฺภูฏานิกรูป ที่เกิดขึ้นก่อนและตั้งอยู่

๑๒. อาเสวนปัจฉยนิทเทส มีนิทเทส ๓ ข้อ คือ (น้-เส)

น้-เส ๑. **ปุริมา ปุริมา กุสลตา ธมฺมา** / **ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ กุสลานํ ธมฺมานํ** / **อาเสวนปัจฉเยน** / **ปัจฉโย**

(กุ-กุ) โลกียกุศลชวณะ ๑๗ ที่เกิดก่อนๆ (วัน ชวณะดวงสุดท้าย) เป็นปัจฉัย คือช่วยอุปการะแก่
 นามขันธ์ คือ กุศลชวณะ ๒๑ ที่เกิดหลังๆ (วัน ชวณะดวงที่ ๑) ด้วยอำนาจอาเสวนปัจฉัย

โลกียกุศลชวณะ ๑๗ ที่เกิดก่อนๆ (วัน ชวณะดวงสุดท้าย)
 → กุศลชวณะ ๒๑ ที่เกิดหลังๆ (วัน ชวณะดวงที่ ๑)

น้-เส ๒. **ปุริมา ปุริมา อกุสลตา ธมฺมา** / **ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ** / **อาเสวนปัจฉเยน** / **ปัจฉโย**

(อกุ-อกุ) อกุศลชวณะ ๑๒ ที่เกิดก่อนๆ (วัน ชวณะดวงสุดท้าย) เป็นปัจฉัย คือช่วยอุปการะแก่
 อกุศลชวณะ ๑๒ ที่เกิดหลังๆ (วัน ชวณะดวงที่ ๑) ด้วยอำนาจอาเสวนปัจฉัย

อกุศลชวณะ ๑๒ ที่เกิดก่อนๆ (วัน ชวณะดวงสุดท้าย)
 → อกุศลชวณะ ๑๒ ที่เกิดหลังๆ (วัน ชวณะดวงที่ ๑)

น้-เส ๓. **ปุริมา ปุริมา กิริยาพฺพยากตา ธมฺมา** / **ปจฺฉิมานํ ปจฺฉิมานํ กิริยาพฺพยากตา ธมฺมานํ** / **อาเสวนปัจฉเยน** / **ปัจฉโย**

(อัพ-อัพ) กิริยาชวณะ ๑๘ ที่เกิดก่อนๆ (วัน ชวณะดวงสุดท้าย) เป็นปัจฉัย คือช่วยอุปการะแก่
 กิริยาชวณะ ๑๘ ที่เกิดหลังๆ (วัน ชวณะดวงที่ ๑) ด้วยอำนาจอาเสวนปัจฉัย

กิริยาชวณะ ๑๘ ที่เกิดก่อนๆ (วัน ชวณะดวงสุดท้าย)
 → กิริยาชวณะ ๑๘ ที่เกิดหลังๆ (วัน ชวณะดวงที่ ๑)

๑๓. กัมมปัจฉยนิทเทส มีนิทเทส ๒ ข้อ คือ (ส.๑ = ๒ / นา.๑ = ๑)

นา. ๑. **กุสลากุสลํ กมฺมํ** / **วิปากานํ ขนฺธานํ กฏตุตา จ รูปานํ** / **กมฺมปัจฉเยน** / **ปัจฉโย**

กุศล อกุศลกรรม คือ กุศล อกุศลนันทกขณิกเจตนา เป็นปัจฉัย คือช่วยอุปการะแก่
 วิปากนามขันธ์ ๔ และปฏิสนธิกัมมชรูป ปวัตติกัมมชรูป อสังญูสัจตกัมมชรูป ด้วยอำนาจนันทกขณิกกัมมปัจฉัย

กุ.เจตนา ๒๑ อกุ.เจตนา ๑๒ ที่เกิดขึ้นมีขณะต่างกับปัจฉยูปันธธรรม คือเป็นอดีต
 → วิปากจิต ๓๖ เจ.๓๘ กัมมชรูป

ส. ๒. **เจตนา** / **สมฺปยุตฺตทานํ ธมฺมานํ ติสสมฺภูฏานานนฺจ รูปานํ** / **กมฺมปัจฉเยน** / **ปัจฉโย**

เจตนาเจตสิก ที่ในจิต ๘๙ เป็นปัจฉัย คือช่วยอุปการะแก่
 จิต ๘๙ เจ.๕๑ ที่ประกอบกับตน และตั้งสมฺภูฏานิกรูป คือ จิตตชรูป ปฏิสนธิกัมมชรูป ด้วยอำนาจสทฺทชกัมมปัจฉัย

เจตนาเจ. ที่ในจิต ๘๙
 → จิต ๘๙ เจ.๕๑ (วัน เจตนา) และ จิรฺ. ปก.

๑๔. วิปากปัจฉยนิทเทส มีนิทเทส ๑ ข้อ คือ (ส.)

ส. ๑. **วิปากา จตฺตาวโร ขนฺธา อรูปิโน** / **อณฺณมณฺเณ** / **วิปากปัจฉเยน** / **ปัจฉโย**

นามขันธ์ ๔ ที่เป็นวิปาก เป็นปัจฉัยช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน ด้วยอำนาจวิปากปัจฉัย

วิปากนามขันธ์ ๑-๓-๒ คือ วิ.๓๖ เจ.๓๘
 → วิปากนามขันธ์ ๓-๑-๒ คือ วิ.๓๖ เจ.๓๘ (และ จิรฺ. ปก.)

↑ แสดงเพิ่มในปัญหาวารวิงค์

๑๕. อาหารปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๒ ข้อ คือ (ส.๑ = ๒ / ทา.๑ = ๑)

ทา. **๑. กพพีการโร อาทาโร / อิมสฺส กายสฺส / อาหารปัจจเยน / ปัจจโย**

(รูป) อาหารที่คล้ายกับปั้นเป็นคำ หรืออาหารที่กระทำเป็นของกิน
ร่างกาย ที่มี กรรม จิต อุดุ อาหาร เป็นสัมภูฐาน ซึ่งตั้งอยู่ในกาลาปอันเดียวกัน
และตั้งอยู่ในกาลาปอื่นๆ

เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่
ด้วยอำนาจรูปอาหารปัจจัย

พหิตทโธชา คือ โธชาที่อยู่ในอาหารต่างๆ ที่เป็นกพพีการอาหาร
ของกินที่กระทำเป็นคำ หรือของที่มีอีกหนึ่ง
→ อาหารสัมภูฐานิกรูป ๑๒
หรืออีกนัยหนึ่ง
๑. อุดุชโธชาที่เป็นพหิตทธะ คือโธชาที่อยู่ในอาหารต่างๆ
→ อาหารสัมภูฐานิกรูป ๑๒
๒. จตุลสัมภูฐานิกโธชาที่เป็นอชฺฉัตตธะ คือ กัมมชโธชา จิตตชโธชา อุดุชโธชา
อาหารชโธชา ที่เกิดอยู่ภายใน
→ จตุลสัมภูฐานิกรูป คือ กัมมชรูป ๑๘ จิตตชรูป ๑๕ อุดุชรูป ๑๓ อาหารชรูป ๑๒
ที่อยู่ในกาลาปเดียวกันกับปัจจัยธรรม และตั้งอยู่ในกาลาปอื่นๆ

ส. **๒. อรูปิน อาทารา / สัมปัตตทานิ ธมฺมานิ ตัสสัมภูจฺจานนญจ รูปานํ / อาหารปัจจเยน / ปัจจโย**

(นาม) นามอาหาร ๓ คือ ผัสสะ เจตนา วิญญาณ เหล่านี้
จิต ๘๙ เจ.๕๒ ที่ประกอบ และจิตตชรูป ปฏิสนธิกัมมชรูป ที่มีนามอาหาร ๓
และสัมปัตตธรรมเป็นสัมภูฐาน

เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่
ด้วยอำนาจนามอาหารปัจจัย

นามอาหาร ๓ คือ ผัสสะ เจตนา วิญญาณ
→ จิต ๘๙ เจ.๕๒ และ จิตตชรูป ปฏิสนธิกัมมชรูป

๑๖. อินทริยปัจจัยนิทเทส มีนิทเทส ๗ ข้อ คือ (ส.๑ = ๗ / ฤ.๕ = ๑-๕ / รูป.๑ = ๖)

ฎ. **๑. จกฺขุณทฺริยํ / จกฺขุวิญญาณธาดุชา ตัสสัมปัตตทานญจ ธมฺมานํ / อินทฺริยปัจจเยน / ปัจจโย**

มัจฉิมายุกจกฺขุณทฺริยํ คือจกฺขุปลสาทที่มีอายุเท่ากับรูปารมณที่มากกระทบ ได้แก่จกฺขุปลสาท
ที่เกิดพร้อมกันกับอดีตภวังค์ดวงแรก หรือ ฐิติปัตตจกฺขุณทฺริยํ ๔๙
จกฺขุวิญญาณธาดุ และสัพพ.๗ ดวงที่ประกอบกับจกฺขุวิญญาณธาดุ

เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่
ด้วยอำนาจปุเรชาตินทริยปัจจัย

มัจฉิมายุกจกฺขุปลสาท หรือ ฐิติปัตตจกฺขุปลสาท ๔๙
→ จกฺขุวิญญาณจิต ๒ สัพพ.๗

ฎ. **๒. โสฺตินทฺริยํ / โสฺตวิญญาณธาดุชา ตัสสัมปัตตทานญจ ธมฺมานํ / อินทฺริยปัจจเยน / ปัจจโย**

มัจฉิมายุกโสฺตินทฺริยํ คือโสฺตปลสาทที่มีอายุเท่ากับสัททารมณที่มากกระทบ ได้แก่โสฺตปลสาท
ที่เกิดพร้อมกันกับอดีตภวังค์ดวงแรก หรือ ฐิติปัตตโสฺตินทฺริยํ ๔๙
โสฺตวิญญาณธาดุ และสัพพ.๗ ดวงที่ประกอบกับโสฺตวิญญาณธาดุ

เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่
ด้วยอำนาจปุเรชาตินทริยปัจจัย

มัจฉิมายุกโสฺตปลสาท หรือ ฐิติปัตตโสฺตปลสาท ๔๙
→ โสฺตวิญญาณจิต ๒ สัพพ.๗

ฎ. **๓. มานินทฺริยํ / มานวิญญาณธาดุชา ตัสสัมปัตตทานญจ ธมฺมานํ / อินทฺริยปัจจเยน / ปัจจโย**

มัจฉิมายุกมานินทฺริยํ คือมานปลสาทที่มีอายุเท่ากับคันธารมณที่มากกระทบ ได้แก่มานปลสาท
ที่เกิดพร้อมกันกับอดีตภวังค์ดวงแรก หรือ ฐิติปัตตมานินทฺริยํ ๔๙
มานวิญญาณธาดุ และสัพพ.๗ ดวงที่ประกอบกับมานวิญญาณธาดุ

เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่
ด้วยอำนาจปุเรชาตินทริยปัจจัย

มัจฉิมายุกมานปลสาท หรือ ฐิติปัตตมานปลสาท ๔๙
→ มานวิญญาณจิต ๒ สัพพ.๗

<p>ฎ.</p>	<p>๕. ชีวิตินทรีย์ / จีวทาวินญาณธาตุา ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / อินทริยปจฺจเยน / ปจฺจโย มัชฌิมาขุยกชีวิตินทรีย์ คือชีวิตาปสาทที่มีอายุเท่ากันกับบรสารมณฺที่มากระทบ ได้แก่วชีวิตาปสาท ที่เกิดพร้อมกันกับอดีตภวํจตฺตวํจแรก หรือ สฺฐิติปตฺตชีวิตินทรีย์ ๔๙ จีวทาวินญาณธาตุ และสัพพ.๗ ดวงที่ประกอบกับจีวทาวินญาณธาตุ</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจปุเรชาตินทริยปัจจัย</p>	<p>มัชฌิมาขุยกชีวิตาปสาท หรือ สฺฐิติปตฺตชีวิตาปสาท ๔๙ → จีวทาวินญาณจิต ๒ สัพพ.๗</p>
<p>ฎ.</p>	<p>๕. กายินทริยํ / กายวิญญาณธาตุา ตัมมุขุตตกานณจ ธมฺมานํ / อินทริยปจฺจเยน / ปจฺจโย มัชฌิมาขุยกกายินทริยํ คือกายปสาทที่มีอายุเท่ากันกับโผฏฐัพพารมณฺที่มากระทบ ได้แก่อกายปสาท ที่เกิดพร้อมกันกับอดีตภวํจตฺตวํจแรก หรือ สฺฐิติปตฺตกายินทริยํ ๔๙ กายวิญญาณธาตุ และสัพพ.๗ ดวงที่ประกอบกับกายวิญญาณธาตุ</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจปุเรชาตินทริยปัจจัย</p>	<p>มัชฌิมาขุยกกายปสาท หรือ สฺฐิติปตฺตกายปสาท ๔๙ → กายวิญญาณจิต ๒ สัพพ.๗</p>
<p>รูป.</p>	<p>๖. รูปชีวิตินทริยํ / กภูตฺตา รูปานํ / อินทริยปจฺจเยน / ปจฺจโย รูปชีวิตินทริยํ ที่เกิดขึ้น ในปวัตติกาลและปฏิสนธิกาล กัมมขรูที่เหลือ ๙ หรือ ๘ ที่อยู่ในกาลาปอันเดียวกันกับตน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจรูปชีวิตินทริยปัจจัย</p>	<p>รูปชีวิตินทริยํ ที่เกิดใน ปวัตติกาลและปฏิสนธิกาล → กัมมขรูที่เหลือ ๙ หรือ ๘ ที่อยู่ในกาลาปอันเดียวกันกับตน</p>
<p>ส.</p>	<p>๗. อรูปิโน อินทริยา / สมุขุตตกานํ ธมฺมานํ ตัมมุขานานณจ รูปานํ / อินทริยปจฺจเยน / ปจฺจโย นามอินทริยํ ๘ คือ ชีวิตินทริยํ จิต เวทนา ลัทธา วิริยะ สติ เอกัคคตา ปญญา จิต ๘๙ เจ.๕๒ ที่ประกอบกับนามอินทริยํ ๘ และจิตตขรูป ปฏิสนธิกัมมขรูป ที่มีนามอินทริยํ ๘ และสัมมุขุตตธรรมเป็นสัมมุขานาน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจสทชาตินทริยปัจจัย</p>	<p>นามอินทริยํ ๘ → จิต ๘๙ เจ.๕๒ และจิตตขรูป ปฏิสนธิกัมมขรูป</p>
<p>๑๗. ฉานปัจจัยนิตเทสํ มีนิตเทสํ ๑ ข้อ คือ (ส.)</p>			
<p>ส.</p>	<p>๑. ฉานจฺจคานํ / ฉานสมุขุตตกานํ ธมฺมานํ ตัมมุขานานณจ รูปานํ / ฉานปจฺจเยน / ปจฺจโย องคฺฉาน ๕ จิต ๗๙ (เวณ ทวิ.๑๐) เจ.๕๒ ที่ประกอบกับองคฺฉาน ๕ และจิตตขรูป ปฏิสนธิกัมมขรูป ที่มีองคฺฉาน ๕ และสัมมุขุตตธรรมเป็นสัมมุขานาน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจฉานปัจจัย</p>	<p>องคฺฉาน ๕ → จิต ๗๙ เจ.๕๒ (เวณ ทวิ.๑๐) และจิตตขรูป ปฏิสนธิกัมมขรูป</p>
<p>๑๘. มัคคปัจจัยนิตเทสํ มีนิตเทสํ ๑ ข้อ คือ (ส.)</p>			
<p>ส.</p>	<p>๑. มคฺคจฺจคานํ / มคฺคสมุขุตตกานํ ธมฺมานํ ตัมมุขานานณจ รูปานํ / มคฺคปจฺจเยน / ปจฺจโย องคฺมรรค ๙ ที่ในสเหตุกจิต ๗๑ สเหตุกจิต ๗๑ เจ.๕๒ ที่ประกอบกับองคฺมรรค ๙ และสเหตุกจิตตขรูป สเหตุกปฏิสนธิกัมมขรูป ที่มีองคฺมรรค ๙ และสัมมุขุตตธรรมเป็นสัมมุขานาน</p>	<p>เป็นปัจจัย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจมัคคปัจจัย</p>	<p>องคฺมรรค ๙ → สเหตุกจิต ๗๑ เจ.๕๒ และสเหตุกจิตตขรูป สเหตุกปฏิสนธิกัมมขรูป</p>
<p>๑๙. สัมมุขุตตปัจจัยนิตเทสํ มีนิตเทสํ ๑ ข้อ คือ (ส.)</p>			
<p>ส.</p>	<p>๑. จตฺตาโร จฺนธา อรูปิโน / อดฺณมณฺณํ / สมุขุตตปจฺจเยน / ปจฺจโย นามจันธ ๔ เป็นปัจจัยช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกันหรือแก่กันและกัน</p>	<p>ด้วยอำนาจสัมมุขุตตปัจจัย</p>	<p>จิต.๘๙ ๕๒ ⇄ จิต.๘๙ ๕๒</p>

๒๐. วิปยุตตปัจฉยนิทเทส มีนิทเทส ๒ ข้อ คือ (ส.๒ = ๑-๒ / ฎ.๑ = ๑ / ฎ.๑ = ๑ / ฎ.๑ = ๒)

ส.ฎ.ฎ. **๑. รุปิโน ตมมา / อรูปิโน ตมมานัน / วิปยุตตปัจฉเยน / ปจฺจโย**

วัตถุรูป ๖

เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่

วิญญาณธาตุ ๗ เจตสิกที่ประกอบ (เว้น อรูปวิปากจิต ๔)

ด้วยอำนาจสหชาติวิปยุตตะ ปุเรชาตวิปยุตตปัจฉย

(วัตถุปุเรชาตวิปยุตตะ และวัตถุวารมมณปุเรชาตวิปยุตตปัจฉย)

๑.๑ ถ้าเป็นสหชาติวิปยุตตปัจฉย

ปฏิสนธิทัยวัตถุ → ปัญจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔

๑.๒ ถ้าเป็นวัตถุปุเรชาตวิปยุตตปัจฉย

วัตถุรูป ๖ ที่ กก. → วิญญาณธาตุ ๗ คือ ๘๕ ๕๒ (เว้น อรูปวิ.๔) ที่ ลล.

๑.๓ ถ้าเป็นวัตถุวารมมณปุเรชาตวิปยุตตปัจฉย

ปัจจุบันทัยวัตถุ → มโนวิญญาณธาตุ ๔๓ คือ มโน.๑ กามขันธ์ ๒๙
ตทา.๑๑ อภ.๒ เจ.๔๔ (เว้น อีส. มัจฉ. กุ. วิตี อีป.)

ส. ฉ. **๒. อรูปิโน ตมมา / รุปิโน ตมมานัน / วิปยุตตปัจฉเยน / ปจฺจโย**

นามขันธ์ ๔ (เว้น อรูปวิปากจิต ๔)

เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่

จตุสสมุฏฐานิกรุป

ด้วยอำนาจสหชาติวิปยุตตะ และปัจฉยชาติวิปยุตตปัจฉย

๒.๑ ถ้าเป็นสหชาติวิปยุตตปัจฉย

ปัญจ.ปวัตติปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๗๕ เจ.๕๒ (เว้น ทวิ.๑๐ อรูปวิ.๔ และจติจิต.อร)
→ จิตตชรูป ปฏิสนธิกัมมชรูป

๒.๒ ถ้าเป็นปัจฉยชาติวิปยุตตปัจฉย

จิต ๘๕ เจ.๕๒ (เว้น อรูปวิ.๔) ที่เกิดขึ้นภายหลัง
→ เอกชกกาย ทวิชกกาย ตติชกกาย จตชกกาย หรืออีกนัยหนึ่ง ได้แก่ เอกสสมุฏฐานิกรุป
ทวิสสมุฏฐานิกรุป ติสสมุฏฐานิกรุป และจตสสมุฏฐานิกรุป ที่เกิดขึ้นก่อนและตั้งอยู่

๒๑. อัตติปัจฉยนิทเทส / ๒๔.อวิตตปัจฉยนิทเทส มีนิทเทส ๑๗ ข้อ คือ (ส.๕ = ๑-๕ / ฎ.๖ = ๖-๑๐, ๑๗ / อป.๗ = ๑๑-๑๗ / ฉ. ท. อิน. ไม่มีพระบาลีนิทเทส, สำนเสสนัย)

ส. **๑. จตตารโ ขนธา อรูปิโน / อณณมณณ / อตติปัจฉเยน, อวิตตปัจฉเยน / ปจฺจโย**

นามขันธ์ ๔ เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกันหรือแก่กันและกัน

ด้วยอำนาจสหชาติตัดติปัจฉย, สหชาติอวิตตปัจฉย

จิต.๘๙ ๕๒ ⇄ จิต.๘๙ ๕๒

ส. **๒. จตตารโ มทามุตา / อณณมณณ / อตติปัจฉเยน, อวิตตปัจฉเยน / ปจฺจโย**

มทามุตรูป ๔ เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะ ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน

ด้วยอำนาจสหชาติตัดติปัจฉย, สหชาติอวิตตปัจฉย

มทามุตรูป ๔ ⇄ มทามุตรูป ๔

ส. **๓. โยกุกนตฺกขณ นามรูป / อณณมณณ / อตติปัจฉเยน, อวิตตปัจฉเยน / ปจฺจโย**

นามขันธ์ ๔ และทัยวัตถุในขณะปฏิสนธิกาลในปัญจโวการภูมิ

เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะ

ซึ่งกันและกัน หรือแก่กันและกัน

ด้วยอำนาจสหชาติตัดติปัจฉย, สหชาติอวิตตปัจฉย

๓.๑ ปัญจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕ → ปฏิสนธิทัยวัตถุ

๓.๒ ปฏิสนธิทัยวัตถุ → ปัญจโวการปฏิสนธินามขันธ์ ๔ คือ จิต ๑๕ เจ.๓๕

ส. **๔. จิตตเจตสิกา ตมมา / จิตตสสมุฏฐานานัน รุปานัน / อตติปัจฉเยน, อวิตตปัจฉเยน / ปจฺจโย**

ธรรมทั้งทลหาย คือ จิต ๗๕ เจ.๕๒ (เว้น ทวิ.๑๐ อรูปวิ.๔ และจติจิตของพระอรหันต์)

เป็นปัจฉย คือช่วยอุปการะแก่

รูปที่มีจิตเป็นสสมุฏฐาน

ด้วยอำนาจสหชาติตัดติปัจฉย, สหชาติอวิตตปัจฉย

จิต ๗๕ เจ.๕๒ (เว้น ทวิ.๑๐ อรูปวิ.๔ จติจิตของพระอรหันต์)

→ จิตตชรูป และปฏิสนธิกัมมชรูป

<p>อาป.</p>	<p>๑๔. รสาयตน / ชิวทาวินญาณชาตยา ตัมมปุชุตตทานญจ ธมฺมานํ / อตฺติปจฺจเยน, อวิคตปจฺจเยน / ปจฺจโย รสารมณฺที่ เป็นปัจจฺจบัน ชิวทาวินญาณชาตฺ และสัพพ.๗ ดวงที่ประกอบด้วยชิวทาวินญาณชาตฺ ด้วยอำนาจอาร์มมณฺปุเรชาตฺตติ., อาร์มมณฺปุเรชาตฺอวิคตปจฺจย</p>	<p>เป็นปัจจฺจย คือช่วยอุปการะแก่ รสารมณฺ ที่ เป็นปัจจฺจบัน → ชิวทาวินญาณจิต ๒ สัพพ.๗</p>
<p>อาป.</p>	<p>๑๕. โผฏฐพฺพายตนํ / กายวินญาณชาตฺยา ตัมมปุชุตตทานญจ ธมฺมานํ / อตฺติปจฺจเยน, อวิคตปจฺจเยน / ปจฺจโย โผฏฐพฺพารมณฺที่ เป็นปัจจฺจบัน กายวินญาณชาตฺ และสัพพ.๗ ดวงที่ประกอบด้วยกายวินญาณชาตฺ ด้วยอำนาจอาร์มมณฺปุเรชาตฺตติ., อาร์มมณฺปุเรชาตฺอวิคตปจฺจย</p>	<p>เป็นปัจจฺจย คือช่วยอุปการะแก่ โผฏฐพฺพารมณฺ ที่ เป็นปัจจฺจบัน → กายวินญาณจิต ๒ สัพพ.๗</p>
<p>อาป.</p>	<p>๑๖. รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสาयตนํ โผฏฐพฺพายตนํ / มโนชาตฺยา ตัมมปุชุตตทานญจ ธมฺมานํ / อตฺติปจฺจเยน, อวิคตปจฺจเยน / ปจฺจโย รูปารมณฺ สทฺทารมณฺ คณฺธารมณฺ รสารมณฺ โผฏฐพฺพารมณฺ คือปัญจารมณฺที่ เป็นปัจจฺจบัน มโนชาตฺ และอัญญสฺมานเจตสิก ๑๐ ดวง ที่ประกอบด้วยมโนชาตฺ (เวณฺ วิริยะ ปิติ ฉันทะ) ด้วยอำนาจอาร์มมณฺปุเรชาตฺตติ., อาร์มมณฺปุเรชาตฺอวิคตปจฺจย</p>	<p>เป็นปัจจฺจย คือช่วยอุปการะแก่ รูปา. สทฺทา. คณฺธา. รสา. โผฏ. คือปัญจารมณฺ ที่ เป็นปัจจฺจบัน → มโนชาตฺ ๓ อัญญสฺมานเจ. ๑๐</p>
<p>อ. อาป.</p>	<p>๑๗. ยํ รูปํ นิสฺสําย มโนชาตฺ จ มโนวินญาณชาตฺ จ วตฺตุนฺติ, ตํ รูปํ / มโนชาตฺยา จ มโนวินญาณชาตฺยา จ ตัมมปุชุตตทานญจ ธมฺมานํ / อตฺติปจฺจเยน, อวิคตปจฺจเยน / ปจฺจโย มโนชาตฺ ๓ และมโนวินญาณชาตฺ ๗๒ (เวณฺ อรูปวิ.๔) เจ.๕๒ อาคยฺททยฺวตฺตฺไเตเกิดขึ้น ททยฺวตฺตฺนํ มโนชาตฺ ๓ และมโนวินญาณชาตฺ ๗๒ (เวณฺ อรูปวิ.๔) เจ.๕๒ ที่ประกอบด้วยมโนชาตฺ และมโนวินญาณชาตฺ ด้วยอำนาจวตฺตฺปุเรชาตฺตติ. วตฺตฺปุเรชาตฺอวิคต. อาร์มมณฺปุเรชาตฺตติ. อาร์มมณฺปุเรชาตฺอวิคตปจฺจย</p>	<p>เป็นปัจจฺจย คือช่วยอุปการะแก่ ๑๗.๑ ถ้าเป็นวตฺตฺปุเรชาตฺตติ. / วตฺตฺปุเรชาตฺอวิคตปจฺจย ททยฺวตฺตฺรูป ที่เกิดพร้อมกันกับจิตดวงก่อนๆ หรือสติปัตตททยฺวตฺตฺรูป ๔๙ → มโนชาตฺ ๓ มโนวินญาณชาตฺ ๗๒ เจ.๕๒ (เวณฺ อรูปวิ.๔) ๑๗.๒ ถ้าเป็นอาร์มมณฺปุเรชาตฺตติ. / อาร์มมณฺปุเรชาตฺอวิคตปจฺจย นิปผันนรูป ที่ เป็นปัจจฺจบัน → มโนชาตฺ ๓ มโนวินญาณชาตฺ ๔๓ คือ มโน.๑ กามชฺวัน ๒๙ ตทา.๑๑ อภิ.๒ เจ.๕๐ (เวณฺ อป.๒)</p>
<p>๒๒. นัตติปจฺจยนิทฺเทสฺ มีนิทฺเทสฺ ๑ ข้อ คือ (น)</p>		
<p>น.</p>	<p>๑. สมนนฺตรนิรฺุทฺธา จิตฺตเจตสิกฺกา ธมฺมา / ปฏฺฐปฺพนานํ จิตฺตเจตสิกฺกานํ ธมฺมานํ / นตฺติปจฺจเยน / ปจฺจโย จิตฺตเจตสิกฺกานามขันธ์ ๔ ทั้งหลาย ที่นอกจากจติจิตของพระอรหันต์ ที่ดับไปแล้วโดยไม่มีเหลือในลำดับของตน จิตฺตเจตสิกฺกานามขันธ์ ๔ ทั้งหลาย พร้อมด้วยจติจิตของพระอรหันต์ที่เกิดขึ้นต่อจากตน</p>	<p>เป็นปัจจฺจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจนัตติปจฺจย จิต ๘๙ เจ.๕๒ ที่เกิดก่อนๆ (เวณฺ จุติจิตของพระอรหันต์) → จิต ๘๙ เจ.๕๒ ที่เกิดหลังๆ พร้อมด้วยจติจิตของพระอรหันต์</p>
<p>๒๓. วิคตปจฺจยนิทฺเทสฺ มีนิทฺเทสฺ ๑ ข้อ คือ (น)</p>		
<p>น.</p>	<p>๑. สมนนฺตรวิคฺตา จิตฺตเจตสิกฺกา ธมฺมา / ปฏฺฐปฺพนานํ จิตฺตเจตสิกฺกานํ ธมฺมานํ / วิคตปจฺจเยน / ปจฺจโย จิตฺตเจตสิกฺกานามขันธ์ ๔ ทั้งหลาย ที่นอกจากจติจิตของพระอรหันต์ ที่ปราศจากไปแล้วโดยไม่มีเหลือในลำดับของตน จิตฺตเจตสิกฺกานามขันธ์ ๔ ทั้งหลาย พร้อมด้วยจติจิตของพระอรหันต์ที่เกิดขึ้นต่อจากตน</p>	<p>เป็นปัจจฺจย คือช่วยอุปการะแก่ ด้วยอำนาจวิคตปจฺจย จิต ๘๙ เจ.๕๒ ที่เกิดก่อนๆ (เวณฺ จุติจิตของพระอรหันต์) → จิต ๘๙ เจ.๕๒ ที่เกิดหลังๆ พร้อมด้วยจติจิตของพระอรหันต์</p>
<p>๒๔. อวิคตปจฺจยนิทฺเทสฺ มีนิทฺเทสฺ ๑๗ ข้อ แล้ดงแล้วจากข้างต้นควบคู่กับ อัตติปจฺจยนิทฺเทสฺ</p>		

☐ **ปัจจัยนิเทศ - ข้อเพื่อการท่องจำ**

๑) เทศปัจจัยโยติ :

๑. เทศ เทศสัมปยุตตทานัม ฌมมานันต์ สัมภูจจานานญจ รูปานันต์ เทศปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ

๒) อารมมณปัจจัยโยติ :

๑. รูปายตนันต์ จกขุวิญญานธาตุนา ตัมสัมปยุตตทานญจ ฌมมานันต์ อารมมณปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๒. สัททา.. ๓. คนธา.. ๔. รสา.. ๕. โสภ.. " " "
 ๖. รูปา. สัททา. คนธา. รสา. โสภ. มโนธาตุนา " " "
 ๗. สัพเพ ฌมมา มโนวิญญานธาตุนา " " "
 ๘. ยัม ยัม ฌมมัม อารพุกา เย เย ฌมมา อุปุปุชฺชนุตติ จิตตเจตสิกกา ฌมมา
 เต เต ฌมมา เตสึ เตสึ ฌมมานันต์ อารมมณปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ

๓) อธิปัตปัจจัยโยติ :

๑. ฌนทาธิปัตติ ฌนทสัมปยุตตทานันต์ ฌมมานันต์ ตัมสัมภูจจานานญจ รูปานันต์ อธิปัตปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๒. วีริยาธิปัตติ.. ๓. จิตตาทิปติ.. ๔. วิมสาธิปัตติ.. " " "
 ๕. ยัม ยัม ฌมมัม ครุ กตวา เย เย ฌมมา อุปุปุชฺชนุตติ จิตตเจตสิกกา ฌมมา
 เต เต ฌมมา เตสึ เตสึ ฌมมานันต์ อธิปัตปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ

๔) อนนตรปัจจัยโยติ : ๕. สมนนตรปัจจัยโยติ :

๑. จกขุวิญญานธาตุนา ตัมสัมปยุตตทานา จ ฌมมา มโนธาตุนา ตัมสัมปยุตตทานญจ ฌมมานันต์ อนนตรปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๒. มโนธาตุนา... มโนวิญญานธาตุนา...
 ๓. สัต.. ๔. มโนธาตุนา.. ๕. พาน.. ๖. มโนธาตุนา.. ๗. ชิวทา.. ๘. มโนธาตุนา.. ๙. กาย.. ๑๐. มโนธาตุนา..
 ๑๑. ปุริมา ปุริมา กุสลา ฌมมา ปจฺจิมานันต์ ปจฺจิมานันต์ กุสลานันต์ ฌมมานันต์ อนนตรปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๑๒. กุ - อพ ๑๓. อกุ - อกุ ๑๔. อกุ - อพ ๑๕. อพ - อพ ๑๖. อพ - กุ ๑๗. อพ - อกุ
 ๑๘. เยสึ เยสึ ฌมมานันต์ อนนตรปัจจัยโยติ เย เย ฌมมา อุปุปุชฺชนุตติ จิตตเจตสิกกา ฌมมา
 เต เต ฌมมา เตสึ เตสึ ฌมมานันต์ อนนตรปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ

๖) สทชาติปัจจัยโยติ :

๑. จตตารโ ขนธา อรูปินันต์ อญมมณญจ สทชาติปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๒. จตตารโ มทาภูตนา อญมมณญจ " " "
 ๓. โอฏกนตติกุขณ นามรูป อญมมณญจ " " "
 ๔. จิตตเจตสิกกา ฌมมา จิตตสัมภูจจานานันต์ รูปานันต์ " " "
 ๕. มทาภูตนา อุปาทารูปานันต์ " " "
 ๖. รูปินันต์ ฌมมา อรูปินันต์ ฌมมานันต์ กิณฺจิก กาเล " " "
 กิณฺจิก กาเล น " "

๗) อญมมณปัจจัยโยติ :

๑. ๒. ๓. ของข้อ ๖) แต่เปลี่ยนส่วนท้าย เช่น ๑. จตตารโ ขนธา อรูปินันต์ อญมมณปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ

๘) นิสสัยปัจจัยโยติ :

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ของข้อ ๖) แต่เปลี่ยนส่วนท้ายเป็น นิสสัยปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๖. จกขุวิญญานธาตุนา ตัมสัมปยุตตทานญจ ฌมมานันต์ นิสสัยปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๗. สัต.. ๘. พาน.. ๙. ชิวทา.. ๑๐. กาย.. " " "
 ๑๑. ยัม รูป นิสสัย มโนธาตุนา จ มโนวิญญานธาตุนา จ วตตนุตติ
 ตัมสัมปยุตตทานญจ ฌมมานันต์ นิสสัยปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ

๙) อุปนิสสัยปัจจัยโยติ :

๑. ปุริมา ปุริมา กุสลา ฌมมา ปจฺจิมานันต์ ปจฺจิมานันต์ กุสลานันต์ ฌมมานันต์ อุปนิสสัยปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๒. กุ - อกุ ... เกสญจิก ๓. กุ - อพ
 ๔. อกุ - อกุ ๕. อกุ - กุ ... เกสญจิก ๖. อกุ - อพ
 ๗. อพ - อพ ๘. อพ - กุ ๙. อพ - อกุ
 ๑๐. อุตฺโทชนันตี อุปนิสสัยปัจจัยโยติ ปัจจัยโยติ
 ๑๑. ปุคฺคโลปี " "
 ๑๒. เสณาสันตี " "

๑๐) ปุเรชาตปจจโยติ :

๑. จกขายตนํ จกขุวิณญาณชาตฺยา	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	ปุเรชาตปจจเยน	ปจจโย
๒. โสิตา - โสิต	๓. ขานา - ขาน	๔. ชิวฺทา - ชิวฺทา	๕. กายา - กาย
๖. รูปา - จกขุ	๗. สทฺทา - โสิต	๘. คนฺธา - ขาน	๙. รสา - ชิวฺทา
๑๑. รูปา. สทฺทา. คนฺธา. รสา. โสฺณ. มโนชาตฺยา	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	ปุเรชาตปจจเยน	ปจจโย
๑๒. ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนชาตฺ จ มโนวิณญาณชาตฺ จ วตฺตนฺติ	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	ปุเรชาตปจจเยน	ปจจโย
ตั้ง รูปํ มโนชาตฺยา	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	ปุเรชาตปจจเยน	ปจจโย
๑๓. มโนวิณญาณชาตฺยา	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	กิญฺจิ กาลเ	ปุเร ... กิญฺจิ กาลเ น ปุเร ...

๑๑) ปจจชาตปจจโยติ :

๑. ปจจชาตฺตา จิตฺตเจตฺตลิกา ธมฺมา ปุเรชาตสฺส อิมสฺส กายสฺส	ปจจชาตปจจเยน	ปจจโย

๑๒) อาเสวนปจจโยติ :

๑. ปุริมา ปุริมา กุสฺสลา ธมฺมา ปจฺจิมานํ ปจฺจิมานํ กุสฺสลานํ ธมฺมานํ	อาเสวนปจจเยน	ปจจโย
๒. อกุสฺสลา - อกุสฺสลานํ	"	"
๓. กิริยาพฺยากตา - กิริยาพฺยากตานํ	"	"

๑๓) กมฺมปจจโยติ :

๑. กุสฺลากุสฺลํ กมฺมํ วิปาگانํ ขนฺธานํ กฏฺตตา จ รูปานํ	กมฺมปจจเยน	ปจจโย
๒. เจตนา สมฺปยุตตกานํ ธมฺมานํ ตั้งสมฺมูจฺจานานณฺจ รูปานํ	"	"

๑๔) วิปากปจจโยติ :

๑. วิปากา จตฺตารโ ขนฺธา อรูปิโน อณฺณมณฺณํ	วิปากปจจเยน	ปจจโย

๑๕) อาหารปจจโยติ :

๑. กพฺพีกาโร อาทาโร อิมสฺส กายสฺส	อาหารปจจเยน	ปจจโย
๒. อรูปิโน อาทารา สมฺปยุตตกานํ ธมฺมานํ ตั้งสมฺมูจฺจานานณฺจ รูปานํ	"	"

๑๖) อินฺทริยปจจโยติ :

๑. จกขฺนฺทริยํ จกขุวิณญาณชาตฺยา	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	อินฺทริยปจจเยน	ปจจโย
๒. โสิตินฺ - โสิต	๓. ขานินฺ - ขาน	๔. ชิวฺทินฺ - ชิวฺทา	๕. กายินฺ - กาย
๖. รูปชีวิตินฺทริยํ กฏฺตตา รูปานํ			อินฺทริยปจจเยน
๗. อรูปิโน อินฺทริยา สมฺปยุตตกานํ ธมฺมานํ ตั้งสมฺมูจฺจานานณฺจ รูปานํ			"

๑๗) ฌานปจจโยติ :

๑. ฌานจฺตานิ ฌานสมฺปยุตตกานํ ธมฺมานํ ตั้งสมฺมูจฺจานานณฺจ รูปานํ	ฌานปจจเยน	ปจจโย

๑๘) มคฺคปจจโยติ :

๑. มคฺคจฺตานิ มคฺคสมฺปยุตตกานํ ธมฺมานํ ตั้งสมฺมูจฺจานานณฺจ รูปานํ	มคฺคปจจเยน	ปจจโย

๑๙) สมฺปยุตตปจจโยติ :

๑. จตฺตารโ ขนฺธา อรูปิโน อณฺณมณฺณํ	สมฺปยุตตปจจเยน	ปจจโย

๒๐) วิปยุตตปจจโยติ :

๑. รูปิโน ธมฺมา อรูปินํ ธมฺมานํ	วิปยุตตปจจเยน	ปจจโย
๒. อรูปิโน ธมฺมา รูปินํ ธมฺมานํ	"	"

๒๑) อตฺติปจจโยติ : ๒๔. อวิตตปจจโยติ :

๑. จตฺตารโ ขนฺธา อรูปิโน อณฺณมณฺณํ	อตฺติปจจเยน	ปจจโย
๒. จตฺตารโ มทาภฺจตา	อณฺณมณฺณํ	" "
๓. โอบกนฺติกฺขณเ นามรูปํ	อณฺณมณฺณํ	" "
๔. จิตฺตเจตฺตลิกา ธมฺมา จิตฺตสมฺมูจฺจานานํ รูปานํ		" "
๕. มทาภฺจตา อุปาทา รูปานํ		" "
๖. จกขฺยตนํ จกขุวิณญาณชาตฺยา	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	อตฺติปจจเยน
๗. โสิตา - โสิต	๘. ขานา - ขาน	๙. ชิวฺทา - ชิวฺทา
๑๐. กายา - กาย		
๑๑. รูปา - จกขุ	๑๒. สทฺทา - โสิต	๑๓. คนฺธา - ขาน
๑๔. รสา - ชิวฺทา	๑๕. โสฺณ - กาย	
๑๖. รูปา. สทฺทา. คนฺธา. รสา. โสฺณ. มโนชาตฺยา	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	อตฺติปจจเยน
๑๗. ยํ รูปํ นิสฺสาย มโนชาตฺ จ มโนวิณญาณชาตฺ จ วตฺตนฺติ	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	อตฺติปจจเยน
ตั้ง รูปํ มโนชาตฺยา จ มโนวิณญาณชาตฺยา จ	ตั้งสมฺปยุตตกานณฺจ ธมฺมานํ	อตฺติปจจเยน

๒๒) นตฺติปจจโยติ :

๑. สมนฺนตรนฺทรูธา จิตฺตเจตฺตลิกา ธมฺมา ปฏฺฐปฺปนฺนํ จิตฺตเจตฺตลิกานํ ธมฺมานํ	นตฺติปจจเยน	ปจจโย

๒๓) วิตตปจจโยติ :

๑. สมนฺนตรวิตฺตา จิตฺตเจตฺตลิกา ธมฺมา ปฏฺฐปฺปนฺนํ จิตฺตเจตฺตลิกานํ ธมฺมานํ	วิตตปจจเยน	ปจจโย

สรุป ปัญหาทวารวิภังค์ (บท/วาระ/อำนาจปัจจัย/สภาคะ) ในปัจจัย ๒๔ หรือ ๔๗ จำแนกโดย ๙ ซ่าติ

[ต.= ปวัตติกาล, ปฏฺ.= ปฏฺีสันติกาล]

๑ สหชาตซ่าติ ๑๕ ปัจจัย

สหชาตซ่าติใหญ่		สหชาตซ่าติกลาง				สหชาตซ่าติเล็ก = ๑๗ [เทธิ กั ทา อิน ฉา มัค] = ๓ บท ๗ วาระทั้งหมด																				
						เท (ล. ๔)		ธิ (ล. ๕)		กั (ล. ๒)		ทา (ล. ๔)		อิน (ล. ๖)		ฉา (ล. ๓)		มัค (ล. ๕)								
ณ. ๔		ป. ๔				เทธิ อิน มัค		ธิ เท ทา อิน มัค		กั ทา		ทา ธิ กั อิน		อิน เท ธิ ทา ฉา มัค		ฉา อิน มัค		มัค เท ธิ อิน ฉา								
สนธิ อ		อณ.		สม.		ปา.		วิป.		เทธิ อิน มัค		ธิ เท ทา อิน มัค		กั ทา		ทา ธิ กั อิน		อิน เท ธิ ทา ฉา มัค		ฉา อิน มัค		มัค เท ธิ อิน ฉา				
๕ บท ๙ วาระ (สูตรสังขยวาระ = 3:3:1-1:1)		๓ บท ๓ วาระ (1:1:1)		๓ บท ๓ วาระ (1:1:1)		๑ บท ๑ วาระ (0:0:1)		๓ บท ๓ วาระ (1:1:1)		๓ บท ๗ วาระ (3:3:1)		๓ บท ๗ วาระ (3:3:1)		๓ บท ๗ วาระ (3:3:1)		๓ บท ๗ วาระ (3:3:1)		๓ บท ๗ วาระ (3:3:1)		๓ บท ๗ วาระ (3:3:1)						
บท/วาระ	ณ.	ก.	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.			
๑	กฺ.- กฺ.	๔	อณ.สม.	๖	อณ.สม.	๖	อณ.สม.	๖		๔	อณ.สม.	ล.๔	๑๐	ล.๕	๑๑	ล.๒	๘	ล.๔	๑๐	ล.๖	๑๒	ล.๓	๙	ล.๕	๑๑	
๒	กฺ.- อญ.	๔	วิป.	๕					วิป.	๕	๔	วิป.	ล.๔	๙	ล.๕	๑๐	ล.๒	๗	ล.๔	๙	ล.๖	๑๑	ล.๓	๘	ล.๕	๑๐
๓	กฺ.- กฺ.อญ.	๔	-	๔							๔	-	ล.๔	๘	ล.๕	๙	ล.๒	๖	ล.๔	๘	ล.๖	๑๐	ล.๓	๗	ล.๕	๙
๔	อญ.- อญ.	๔	อณ.สม.	๖	อณ.สม.	๖	อณ.สม.	๖			๔	อณ.สม.	เท.	๗	ล.๔ (เท.)	๑๐	ล.๒	๘	ล.๔	๑๐	ล.๕ (เท.)	๑๑	ล.๓	๙	ล.๕ (เท.)	๑๐
๕	อญ.- อญ.	๔	วิป.	๕					วิป.	๕	๔	วิป.	เท.	๖	ล.๔ (เท.)	๙	ล.๒	๗	ล.๔	๙	ล.๕ (เท.)	๑๐	ล.๓	๘	ล.๕ (เท.)	๙
๖	อญ.- อญ.อญ.	๔	-	๔							๔	-	เท.	๕	ล.๔ (เท.)	๘	ล.๒	๖	ล.๔	๘	ล.๕ (เท.)	๙	ล.๓	๗	ล.๕ (เท.)	๘
๗	อญ.- อญ.	๔	๔	๔	ป.๔	๘	ป.๓	๗	ป.๔	๘	ป.๓	๗	๔	๔	ติ. ล.๔	๑๒	ล.๕	๑๓	ล.๒	๑๐	ติ. ล.๖	๑๒	ล.๓	๑๑	ติ. ล.๕	๑๓
							(-วิป.)																			
	กฺ.อญ.- อญ.	๔	-	๔																						
	อญ.อญ.- อญ.	๔	-	๔																						
	รวมเป็น ๘ สภาคะ(-ตนเอง) ๗	๔ สภาคะ ๗		๗ สภาคะ ๖		๘ สภาคะ ๗		๗ สภาคะ ๖		๑๒ สภาคะ ๑๑		๑๓ สภาคะ ๑๒		๑๐ สภาคะ ๙		๑๒ สภาคะ ๑๑		๑๔ สภาคะ ๑๓		๑๑ สภาคะ ๑๐		๑๓ สภาคะ ๑๒				

๒ อารัมมช่าติ ๘ ปจ. (อา.๑ ธิ.ณ.๒ อาป.๓ ฉา.๒ = 12:32)				๓ อนันตร.๗ (นี้.๕ เส.นา)				๔ วัตถุปุเร.๖ (ณ.๕ ติน.๑)				๕ ปัจฉา.๔		๖ อาทาร.๓		๗ รูปชีวิติน.๓		๘ ปกตฺ.๑		๙ นานัก.๑									
อา.๑				ธิ.ณ.๒		อาป.๓		ฉา.๒		นี้.๕(นี้ สัน รุน ต)		อาเสวน.		ณ.๕(นี้ ปุ วิป ติ อ)		ปุเรช่าติ.		ฉา วิป ติ อ.		ทา ติ อ		รูป ติ อ		ปกตฺ.ปัสสย.		นานักขณิกกัมม.			
๓ บท ๙ วาระ (สูตรสังขยวาระ = 3:3:3)				๓ บท ๗ วาระ (3:1:3)		๑ บท ๓ วาระ (0:0:3)		๑ บท ๓ วาระ (0:0:3)		๓ บท ๗ วาระ (2:2:3)		๓ บท ๓ วาระ (1:1:1)		๑ บท ๓ วาระ (0:0:3)		๑ บท ๑ วาระ (0:0:1)		๓ บท ๓ วาระ (1:1:1)		๑ บท ๑ วาระ (0:0:1)		๑ บท ๑ วาระ (0:0:1)		๓ บท ๙ วาระ (3:3:3)		๒ บท ๒ วาระ (1:1:0)			
บท/วาระ	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	กรรมบท	ปจ.	
๑	กฺ.- กฺ.	12:00	๓	12:00	๓				นี้.๕ เส. ๖	นี้.๕ เส. ๖																			
๒	กฺ.- อญ.	12:00	๓	12:00	๓																								
๓	กฺ.- อญ.	12:00	๓	12:00	๓				นี้.๕ นา ๖										ฉา.๔	๔						ตู นา	๒	นา นี้.๕ ตู ๗	
๔	อญ.- อญ.	12:00	๓	12:00	๓				นี้.๕ เส. ๖	นี้.๕ เส. ๖																	ตู	๑	
๕	อญ.- กฺ.	10:00	๑																								ตู	๑	
๖	อญ.- อญ.	10:00	๑						นี้.๕ ๕											ฉา.๔	๔						ตู นา	๒	นา ตู ๒
๗	อญ.- อญ.	12:32	๘	12:00	๓	10:32	๖	10:32	๖	นี้.๕ เส. ๖	นี้.๕ เส. ๖	ณ.๕ ติน. ๖	ณ.๕ ติน. ๖	ฉา.๔	๔	ทา ติ อ ๓	รูป ติ อ ๓	ตู	๑										
๘	อญ.- กฺ.	12:32	๘	12:00	๓	10:32	๖	10:32	๖	นี้.๕ ๕																	ตู	๑	
๙	อญ.- อญ.	12:32	๘	12:32	๘	12:32	๘	12:32	๘	นี้.๕ ๕																	ตู	๑	
	รวมเป็น ๘ สภาคะ(-ตนเอง) ๗	๔ สภาคะ ๗		๘ สภาคะ ๗		๘ สภาคะ ๗		๗ สภาคะ ๖		๖ สภาคะ ๕		๖ สภาคะ ๕		๖ สภาคะ ๕		๔ สภาคะ ๓		๓ สภาคะ ๒		๓ สภาคะ ๒		๒ สภาคะ ๑		๗ สภาคะ ๖					

สรุป	๙ วาระ ๖ ปจ.	๗ วาระ ๑๔ ปจ.	๓ วาระ ๑๔ ปจ.	๒ วาระ ๑ ปจ.	๑ วาระ ๘ ปจ.
๔๗	ณ.๔ อา. ตู	ล.๗ ธิ.ณ.๒ นี้.๕	อณ. สม วิป. / อาป.๓ ฉา.๒ / ณ.๕ เส.๑ ฉา.๔	นานักขณิก.	ปา. ทา.๓ ติน. รูป.๓

นี้.๕ นา = ๖
 นา นี้.๕ ตู = ๗

๓ ๕ ๓
 ๓ ๕ ๓
 ๓ ๕ ๓

ข้อมูล อ.สุ่มลัย พาณิชย์กุล
 ตรีชัย ชัยภาวิวัฒน์ พิมพ์ - ๐๙ พ.ค. ๕๖